

การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
จิตินันท์ สุวรรณเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
พฤษภาคม 2553

การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
จิตินันท์ สุวรรณเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

บทคัดย่อ
ของ
จิตินันท์ สุวรรณเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
พฤษภาคม 2553

จิตินันท์ สุวรรณเรือง. (2553). การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.แววดา เตชาทวีวรรณ.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน และศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 450 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. นักเรียนมีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรและการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมในระดับปานกลาง โดยแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในระดับมาก ได้แก่ การศึกษาสอบถาม ครูผู้สอน ห้องอินเทอร์เน็ต ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และบิดามารดาและญาติพี่น้อง

2. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน พบความแตกต่างในตัวแปรเพศ โดยที่นักเรียนชายมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรมากกว่านักเรียนหญิง

3. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน ไม่พบความแตกต่างทั้ง 3 ตัวแปร

4. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนในเขตจังหวัดนราธิวาวยังคงใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนแม้จะประสบปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ก็ตาม ดังนั้นการจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพในท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้

USAGE OF LEARNING RESOURCES FOR THE FOURTH LEVEL STUDENTS IN THE
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF
NARATHIWAT EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

AN ABSTRACT

BY

THITINAN SUWANRUANG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

May 2010

Thitinan Suwanruang. (2010). *Usage of learning resources for the fourth level students in the secondary schools under the jurisdiction of the Office of Narathiwat Educational Service Area 1*. Master's Project, M.A. (Library and Information Science). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Wawta Techataweewan.

The purposes of this research were to study and compare the objectives of using learning resources of students according to the following variables: gender, grade level, and type of school. The research also aimed to study students' problems of using available learning resources.

A sample group comprised 450 students who were studying in the fourth level of the secondary schools under the jurisdiction of the Office of Narathiwat Educational Service Area 1. The instrument used for collecting data was questionnaire. Statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The study results were concluded as follows:

1. The students' objective in using learning resources to support their learning in the classroom and outside the classroom was at the moderate level. Learning resources that were used at high level included teacher counselor, internet room, internet cafe, school library, public library, and parents, relatives and siblings.

2. When comparing objectives of using learning resources for learning in the classroom according to gender, grade level, and type of school, a difference was found in gender variable, male students used learning resources for learning in the classroom more than their female counterparts.

3. When comparing objectives of using learning resources for learning outside the classroom according to gender, grade level and type of school, there was no difference found in all variables.

4. The students' problems of using learning resources were found at the moderate level.

This research showed that the available learning resources in Narathiwat Province were well used by students to support their learning both in and outside the classroom in spite of the unrest political situation. Therefore, the provision of various kinds of quality learning resources in the community is utmost important to support and enrich student learning.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ของ วิฑิตนันท์ สุวรรณเรือง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ศศิพิมล ประพินพงศกร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยม ตลอดจนสละเวลาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา และอาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าให้การชี้แนะ แก้ไข รวมทั้งให้คำแนะนำที่ดีทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อรทัย วารีสอาด อาจารย์ที่ปรึกษาในระดับปริญญาโทของผู้วิจัย ที่คอยดูแลเอาใจใส่ ติดตาม และให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้กับผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ความรักและกำลังใจเสมอมา รวมทั้งน้อง ๆ และครอบครัว ที่ร่วมให้กำลังใจและช่วยเหลือตลอดมา

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกคน และพี่ ๆ ที่ทำงานทุกคน ที่ให้กำลังใจพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลืออย่างมากแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณอย่างยิ่ง

จิตินันท์ สุวรรณเรือง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แหล่งเรียนรู้	7
ความหมายของแหล่งเรียนรู้	7
ประเภทของแหล่งเรียนรู้	9
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้	10
จังหวัดนราธิวาส	13
ข้อมูลพื้นฐาน	13
การจัดการศึกษา	15
ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบต่อการจัดการศึกษา	17
การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1	18
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1	18
ข้อมูลด้านการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1	20
แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
งานวิจัยต่างประเทศ	26
งานวิจัยในประเทศ	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	31
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	57
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	57
สมมติฐานในการวิจัย.....	57
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	57
สรุปผลการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก	79
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	88

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	36
3 วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4.....	37
4 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ.....	40
5 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน.....	42
6 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน.....	44
7 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ.....	46
8 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน.....	48
9 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน.....	50
10 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4...	52
11 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4	54

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียนมากกว่าเดิม เห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา (ชูศักดิ์วิชัย และสนัญญา. 2546: 1) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 8) ฉบับนี้ยังกล่าวถึงการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้สนับสนุนกับการเรียนการสอน ตามที่ระบุไว้ในหมวด 4 มาตรา 25 ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว โดยเฉพาะโรงเรียนที่จัดให้มีการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ทั้งอาจารย์และนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เพื่อเพิ่มเติมความรู้นอกเหนือจากที่ได้รับในห้องเรียน

แม้ว่านโยบายของทางภาครัฐจะให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเต็มที่ หนึ่งในนั้นคือนักเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส อันเนื่องมาจากเกิดสถานการณ์ความไม่สงบมาตั้งแต่อดีตและปะทุความรุนแรงมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2547 เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายทหารกองพันพัฒนา อำเภोजะเอย์ และการลอบวางเพลิงเผาโรงเรียน 17 แห่ง เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 หลังจากนั้นเหตุการณ์ร้ายแรงได้ทวีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ความไม่สงบดังกล่าวสร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในส่วนของการศึกษา ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน มีการลอบวางเพลิงเผาโรงเรียนเสียหายจำนวนไม่น้อย รวมทั้งการสังหารครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและนักศึกษาในพื้นที่เป็นเหตุให้โรงเรียนต่าง ๆ ต้องหยุดสอนเป็นระยะตามมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ใช้เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบกับโรงเรียนในพื้นที่ ส่งผลให้เวลาเรียนของนักเรียนลดน้อยลง ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ได้ไม่เต็มที่ การสอนชดเชยก็ทำได้ยากเนื่องจากต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของครูและนักเรียนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภोजะเอย์ นาทวี สะบ้าย้อยและเทพา มีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี (ม.ค. 2550 – ธ.ค. 2552) เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2551?: 2)

นอกจากปัญหาความไม่สงบดังกล่าว ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังประสบปัญหาการจัดการศึกษาซึ่งมีหลายรูปแบบ เนื่องจากประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงเน้นการเรียนเรื่องศาสนามากกว่าการเรียนวิชาสามัญ ผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือสถาบันการศึกษาปอเนาะมากกว่าที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนวิชาสามัญ เพราะการจัดการศึกษาของภาครัฐที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน การจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดจึงมีหลายรูปแบบ ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันศึกษาปอเนาะ และศูนย์ศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิดหรือที่เรียกว่า “ตาดีกา” ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายอาจทำให้กระบวนการจัดการศึกษาโดยประสิทธิภาพลง เห็นได้จากหลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละสถานศึกษาขาดความเชื่อมโยงกัน และหลักสูตรที่ใช้ในแต่ละโรงเรียนไม่สามารถเทียบโอนกันได้ ผู้เรียนต้องเรียนซ้ำซ้อน ทำให้เสียเวลา กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาในพื้นที่นี้ให้ยึดหลักจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปที่เชื่อมโยงหลักการทางศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพให้ผู้เรียนและประชาชนเป็นศูนย์กลาง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 3) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้จัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพก.จชต.) เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่หนึ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบปัญหาดังกล่าว มีการปิดโรงเรียนบ่อยครั้ง ผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกแห่งต้องปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนนักเรียนก็ต้องปรับตัวเช่นกัน เช่น การเรียนพิเศษ การกวดวิชาเพิ่มเติม เป็นต้น สำหรับนักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำเป็นต้องมีการหาความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม เนื่องจากอยู่ในช่วงเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แหล่งเรียนรู้จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ครูสามารถนำมาใช้เสริมในการเรียนการสอน โดยนักเรียนสามารถเข้าใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้นด้วยตนเองเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่นักเรียนคุ้นเคยมากที่สุดคือ ห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวที่สำคัญยิ่ง นอกจากนี้ในโรงเรียนยังมีแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น ห้องแนะแนว ห้องอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมีหลายแห่ง เช่น ห้องสมุดประชาชน วัด มัสยิด เป็นต้น

จากสภาพการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในแง่ของการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างไร รวมถึงปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครู

บรรณารักษ์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของภาครัฐและเอกชนใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้และปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของภาครัฐและเอกชนปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุดแหล่งหนึ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ประจําปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ อำเภอรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร แบ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,425 คน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 4,486 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,911 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ที่สุ่มจากประชากรข้างต้น โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น คือ นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ชั้นพื้นฐาน จำนวน 225 คน และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 225 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำ 364 คน ที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 ระดับชั้นเรียน แบ่งเป็น

1.2.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.2.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.2.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1.3 ประเภทโรงเรียน แบ่งเป็น

1.3.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

1.3.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 วัดอุปสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น

2.1.1 เพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร

2.1.2 เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัย โดยจำแนกแหล่งเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ดังนี้

1.1 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ห้องแนะแนว ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องอินเทอร์เน็ต สวนพฤกษศาสตร์ คลุ และแหล่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน บิดามารดาและญาติพี่น้อง อินเทอร์เน็ตที่บ้าน ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น และสถานที่สำคัญในจังหวัด นราธิวาสและจังหวัดใกล้เคียง เช่น พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา พุทธอุทยานเขากง มัสยิด 300 ปีวาติลฮูเซน หมู่บ้านหัตถกรรม บ้านทอน หมู่บ้านยะกัง เป็นต้น

2. วัดอุปประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในปีการศึกษา 2552 ซึ่งแบ่งวัดอุปประสงค์ ได้ 2 ประการ คือ เพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร และเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม ดังนี้

2.1 เพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร หมายถึง การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียน รายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม หมายถึง การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ตามความสนใจของนักเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม สาระตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง เหตุขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ของนักเรียน ในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการใช้แหล่งการเรียนรู้ แต่ละแหล่งอาจมีความแตกต่างกัน

4. ประเภทโรงเรียน หมายถึง การแยกประเภทของโรงเรียนตามหน่วยงานที่ โรงเรียนสังกัด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดังนี้

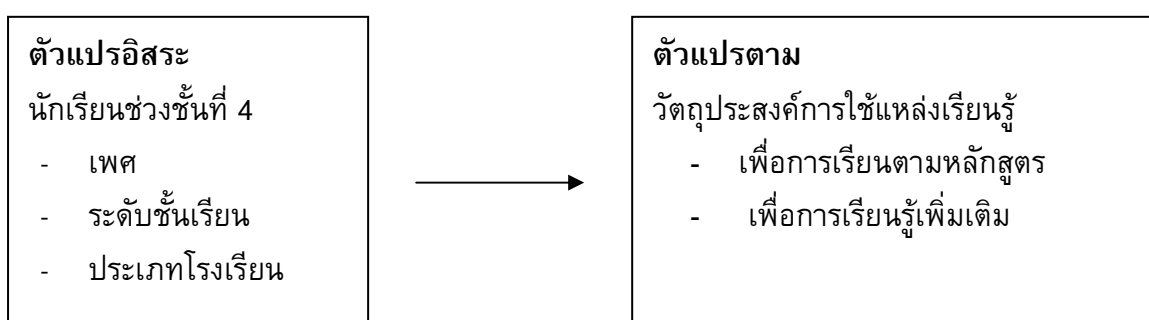
4.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยมีเนื้อหา ครอบคลุมและเหมาะสมกับระดับชั้นต่าง ๆ

4.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15(1) ของ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ที่ระบุไว้ว่าเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดเป็นรูปแบบ การศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อเปิดทำการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่รับการอนุมัติจาก กระทรวงศึกษาธิการและเปิดสอนในวิชาศาสนาอิสลามควบคู่ไปด้วย

5. นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

6. เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนราธิวาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเพื่อการบริหารและการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ อำเภอรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่เพศต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกัน
2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกัน
3. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกัน
4. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่เพศต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกัน
5. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกัน
6. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
 - 1.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
 - 1.3 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
2. จังหวัดนราธิวาส
 - 2.1 ข้อมูลพื้นฐาน
 - 2.2 การจัดการศึกษา
 - 2.3 ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบต่อการจัดการศึกษา
3. การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
 - 3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
 - 3.2 ข้อมูลด้านการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
 - 3.3 แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

แหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 4 มาตรา 25 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 8) ที่ระบุไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้ตัวอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนเต็มศักยภาพและคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับท้องถิ่น

คำว่า “แหล่งเรียนรู้” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Learning resource” ซึ่งยังไม่มีคำภาษาไทยบัญญัติใช้อย่างเป็นทางการ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2552: ออนไลน์) จึงมีคำเรียกอื่น เช่น แหล่งวิทยาการ แหล่งวิชาการ แหล่งความรู้ แหล่งความรู้ในชุมชน เป็นต้น รวมทั้งคำจำกัดความที่มีหลากหลาย ดังนี้

วิททิชและชุลเลอร์ (Wittich; & Schuller. 1962: 229) ให้ความหมายว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล สถานที่ สิ่งต่าง ๆ ในชุมชน ที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง

นิโคลส์ (Nichols. 1971: 341) ให้ความหมายว่า เป็นแหล่งวิชาการสำหรับโรงเรียน ซึ่งได้แก่ บุคคล สถานที่ สิ่งต่าง ๆ ในชุมชน และกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ประกอบการศึกษาของ นักเรียนได้ ทั้งนี้โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 3) อธิบายความหมายของแหล่ง เรียนรู้ว่า หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” อันอาจเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบ แตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือศูนย์กลางเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มี กำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและ การวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นหรือห้องเรียนนั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ก: 18) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง สถานที่ ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ ความชำนาญ ความ เชี่ยวชาญ ความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคล ซึ่งมีการถ่ายทอดหรือบันทึกไว้ในสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน ตำรา หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ และกรมวิชาการ (2545: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ ยกตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ห้องวัฒนธรรม ห้องภูมิปัญญา ห้องเฉลิมพระเกียรติ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว ห้องสหกรณ์ ห้องดนตรีไทย-สากล สวนศิลป์ สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนธรรมชาติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องมัลติมีเดีย ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดหมวดวิชาตามกลุ่มสาระ

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544: 28) ให้ความหมายว่า หมายถึงถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ป่าเกิด/แห่ง ที่ หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ ตาม ความหมายนี้ จึงเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิต และ ไม่มีชีวิต

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์และดารณี คำวังนัง (2545: 20) อธิบายความหมายของแหล่ง เรียนรู้ ว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเป็นแหล่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหรือได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อน ระหว่างครู กับผู้เรียน ระหว่างวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้กับครูและผู้เรียน รวมทั้งเป็นแหล่งที่ผู้เรียนอาจอาศัย การสืบค้นของตนเองเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

สามารถ รอดสำราญ (2546: 6) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตได้แก่ บุคคล สถานที่ต่าง ๆ แหล่งวิทยาการ ธรรมชาติ สภาพสังคม เศรษฐกิจ

การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง

วิลาสินี เทพวงศ์ (2547: 13) อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง สถานที่ บุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ สื่อสารสนเทศ วัฒนธรรมประเพณี ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองที่มีทั้งภายในโรงเรียนและภายนอก

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้หมายถึง สถานที่ บุคคล เหตุการณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ที่เป็นที่ยรวมของข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญ ที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถแสวงหาหรือเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งได้เป็น แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาซึ่งเป็นการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาซึ่งเป็นการเรียนรู้นอกระบบ

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันมีอยู่อย่างหลากหลาย และมีการจำแนกประเภทไว้หลายรูปแบบ และโดยทั่วไปจำแนกได้ 2 วิธี คือ จำแนกตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ และจำแนกตามลักษณะทางกายภาพของแหล่งเรียนรู้ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 3-4; ดำริ บุญชู. 2548: 28-29; ทิวา เครือภู. 2549: 19; นฤมล ดันธสุเรศธรรม. 2544: 13; สมเกียรติ สงฆ์สังวร. 2547: 3; สุนน อมรวิวัฒน์. 2544: 3) ดังนี้

วิธีที่ 1 จำแนกตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เดิมมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นหลัก ได้แก่ ครู อาจารย์ ห้องเรียน และห้องสมุด ต่อมามีการพัฒนาเป็นห้องปฏิบัติการ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ฯลฯ และรวมถึงอาคารสถานที่ บริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนด้วย เช่น สนาม สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งที่เป็นสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในชุมชนใกล้เคียงกับสถานศึกษาและชุมชนที่นักเรียนไปศึกษาหาความรู้ได้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ทะเล วัด ตลาด ห้องสมุดประชาชน สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ฟาร์ม สวนผักผลไม้ แหล่งทอผ้า ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีพื้นบ้าน เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน องค์การภาครัฐและภาคเอกชน ฯลฯ

วิธีที่ 2 จำแนกตามลักษณะทางกายภาพของแหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านการศึกษาหาความรู้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติของสิ่งนั้น เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร หิน ดินทราย ทะเล ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ภูมิปัญญา วัตถุ และอาคารสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียน

สามารถศึกษาค้นคว้าทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ ภูมิปัญญา เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน เป็นต้น วัตถุ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ เป็นต้น อาคารสถานที่ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล หมายถึง บ่อเกิดหรือศูนย์รวมของวิชาความรู้ที่เป็นบุคคล ที่จะถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพและการสืบสานวัฒนธรรม ซึ่งหมายรวมถึงนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้สร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ สำหรับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลของการจัดการศึกษาในโรงเรียน เช่น ครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ปรมาจารย์ชาวบ้าน เป็นต้น

จากการจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้จำแนกเป็น 2 แบบ คือ จำแนกตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้และจำแนกตามลักษณะทางกายภาพของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่จำแนกตามแหล่งที่ตั้งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด มัสยิด ศูนย์หัตถกรรม เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่จำแนกตามลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติเช่น ภูเขา ป่าไม้ ทะเล เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน ห้องสมุดประชาชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น นักประดิษฐ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และปรมาจารย์ชาวบ้าน เป็นต้น ส่วน ซึ่งการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ให้ความสำคัญต่อแหล่งเรียนรู้ทำให้การศึกษาในระบบโรงเรียนนักเรียนจำเป็นต้องใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนทั้งที่เป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ในยุคโลกาภิวัตน์การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดสำหรับการสร้างคนให้มีคุณภาพ ประชาชนทุกคนจึงต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องนี้คือกระทรวงศึกษาธิการซึ่งจัดการปฏิรูประบบการศึกษาของประเทศไทยขึ้นโดยจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และได้ระบุสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้ในหมวด 2 มาตรา 10 ว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ...” ถือเป็นการเปิดกว้างทางการศึกษาให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 20) ที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาฉบับนี้ในเรื่องของการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมหลากหลายสาขาสำหรับการศึกษา ทั้งนี้เพราะการให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้เพียงแห่งเดียวเฉพาะในสถานศึกษาอาจจะ

ไม่สามารถพัฒนาเยาวชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชน อาจทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ขาดทักษะที่จะดำรงชีวิตและพัฒนาตนเองตามวิถีชุมชนที่อาศัยอยู่เนื่องไม่มีแหล่งเรียนรู้จากแหล่งอื่นเข้ามาเสริม (จรีพร กาญจนการุณ. 2550: 58) ดังนั้นทั้งโรงเรียนและชุมชนจึงควรจัดและส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้มากยิ่งขึ้น

ภายหลังจากมีการปฏิรูปการศึกษาขึ้นในประเทศไทย ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในเนื้อหาได้กล่าวถึงเรื่องของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของตนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติงาน ที่เน้นความจำเป็นในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และให้มีความสอดคล้องกับการเรียนในระบบ รวมทั้งได้กำหนดความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่มในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระบุว่าแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ เช่น ห้องสมุด ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง ผู้มีความรู้ในเรื่องเฉพาะด้านต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อกิจกรรม สื่อปริบทและยังหาความรู้ได้จากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545จ: 28-29)

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระบุว่าในยุคปัจจุบันแหล่งเรียนรู้ได้เปิดกว้างขึ้นทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย แหล่งเรียนรู้สำหรับคณิตศาสตร์ เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด สถานศึกษาต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์ สมาคม ห้องปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ เกมและของเล่นทางคณิตศาสตร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งผู้มีความรู้ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ค: 29)

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระบุว่าในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต้องส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกที่ และเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน อาทิเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องกิจกรรมวิทยาศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ ห้องสมุด อุทยานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ฉ: 45-46)

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระบุว่าที่ผ่านมามีสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือหนังสือเรียนและแบบฝึกหัด ซึ่งควรมีชีวิตชีวาและมีสีสันของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและภายนอก เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนควรมีของง่าย ๆ เช่น กระดาษ ดินสอ จนถึงอุปกรณ์การสื่อสาร เทคโนโลยี

คอมพิวเตอร์ บุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น สมาชิกในครอบครัว และการที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติถือเป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข: 45-46)

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระบุว่าจัดการเรียนรู้ที่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้เรียนได้เรียนทุกเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและมีความเหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ฉ: 22-23)

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระบุว่าในการศึกษาด้านศิลปะที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลา ทุกโอกาส ทุกสถานที่ ประกอบกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้อย่างสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพโดยไม่จำกัดขอบเขต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ช: 18)

7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้ระบุว่าครูผู้สอนและนักเรียนสามารถหาความรู้หรือเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ สถานประกอบการในชุมชน สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ความรู้ประเภทต่าง รวมทั้งสิ่งอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข: 31)

8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระบุว่า บทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของครูคือต้องทำความรู้จักแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และแนะนำให้นักเรียนใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้า ฝึกฝนทักษะทางภาษาเพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้นั้นมีอยู่รอบตัว เช่น ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Access Centre) รายการวิทยุ โทรทัศน์ หรือรายการจากต่างประเทศ สถานที่ทำการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ต่าง ๆ ประจำประเทศไทย องค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงการเดินทางไปศึกษาภาษาต่างประเทศ ในประเทศนั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ง: 28-29)

นอกเหนือจากการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระดังกล่าวแล้ว นักวิชาการศึกษาได้ให้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ต่อผู้เรียนและชุมชน (กิ่งแก้ว อาริรักษ์; และคนอื่น ๆ. 2548: 118; ดำริ บุญชู. 2548: 27; นฤมล ดันธสุเรษฐ. 2544: 13; นิวัติ อรรถพลยุคล. 2536: 15; ประเวทย์ งามวิเศษ. 2547: 29; วิเชียร วงศ์คำจันทร์. 2550: ออนไลน์; อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2548: 33) ดังนี้

1. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้ที่หลากหลาย พร้อมให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามทักษะการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละบุคคล โดยไม่จำกัดเพศและวัย

2. เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้การสอนในระบบการศึกษาให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการในด้านเนื้อหา เจตคติ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยอาศัยแหล่งเรียนรู้
3. เป็นแหล่งช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดโดยสามารถคิดแก้ปัญหา การให้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเสริมสร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ เกิดการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและอาชีพใหม่ขึ้นมา
4. เป็นแหล่งรวมของความรู้ต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
5. ทำให้ผู้ใช้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำให้ได้คิดเอง ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
6. เป็นการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ของชุมชน ทำให้ผู้เรียนรู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความหวงแหนและร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งรวมของความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ หากได้นำเอาแหล่งเรียนรู้มาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยจะทำให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบทั้งจากสภาพที่เป็นจริง และเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่มีการดำเนินการในปัจจุบัน

จังหวัดนราธิวาส

ข้อมูลพื้นฐาน

ประวัติและความเป็นมา

จังหวัดนราธิวาส เดิมเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงตั้งอยู่ปากแม่น้ำบางนราติดชายทะเลอ่าวไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช บ้านบางนราถูกจัดให้อยู่ในเขตปกครองของเมืองสาบบุรี ต่อมาถูกย้ายมาอยู่ในปกครองของเมืองระแงะซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในมณฑลปัตตานี ปี พ.ศ. 2355 เกิดมีโจรปล้นสะดมมากมายในมณฑลปัตตานี เกินกำลังที่พระยาปัตตานีจะจัดการลงได้ จึงขอความช่วยเหลือไปยังพระยาสงขลาให้ช่วยมาปราบปรามจนสำเร็จและแบ่งแยกเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองหนองจิก เมืองยะลา เมืองรามัน เมืองระแงะ เมืองสาบบุรี และเมืองยะหริ่ง ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เกิดกบฏใน 4 หัวเมืองบักขีไต่ โดยมีพระยาปัตตานี พระยาหนองจิก พระยายะลา และพระยาระแงะสมคบกัน พระยาสงขลาจึงยกกำลังมาปราบโดยมีพระยาเยหริ่งช่วยทำการปราบปรามจนสำเร็จ ภายหลังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาราชการเมืองระแงะและย้ายที่ว่าการจากบ้านระแงะมาตั้งใหม่ที่ตำบลตันหยงมัส

ใน พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยกเลิกการปกครองแบบเก่าในขณะที่บ้านบางนราได้เจริญเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าขายทั้งทางบกและทางทะเลและ

เพื่อให้การดูแลและขยายเมืองเป็นไปด้วยดี จึงมีประกาศพระบรมราชโองการให้แยก 7 หัวเมืองออกจากมณฑลเทศาภิบาลเรียกว่า “มณฑลปัตตานี” และย้ายที่ว่าการจากเมืองระแงะมาตั้งที่บ้านมะนาลอ ในปี พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินยังบ้านบางนรา และพระราชทานชื่อว่า “นราธิวาส” ซึ่งมีความหมายว่าที่อยู่ของคนดี ต่อมาใน พ.ศ. 2465 มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคครั้งใหญ่โดยมีการเปลี่ยนชื่อเมืองมาเป็นจังหวัดนราธิวาสนับแต่นั้นเป็นต้นมา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

สภาพภูมิศาสตร์

จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดชายแดนใต้สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแหลมมลายูห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ 1,149 กิโลเมตรและทางรถไฟ 1,116 กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขา มีพื้นที่ป่าพรุประมาณ 261,860 ไร่ ลักษณะพื้นที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก สภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเขตร้อน แบ่งฤดูกาลออกเป็น 2 ฤดู คือฤดูฝนจะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และฤดูแล้งจนถึงมกราคม และฤดูร้อนอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน (สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

สภาพการเมืองการปกครอง

จังหวัดนราธิวาสแบ่งเขตการปกครองเป็น 13 อำเภอ 77 ตำบล 558 หมู่บ้าน มีหน่วยงานส่วนภูมิภาค 33 หน่วยงาน หน่วยงานส่วนกลาง 58 หน่วยงาน และมีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 15 หน่วยงาน ส่วนหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นมีเทศบาล 14 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 75 แห่ง (สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

เศรษฐกิจส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร อาชีพหลักคือ การทำสวนยางพารา การทำนา การปลูกผลไม้ต่างๆ การประมงและการเลี้ยงสัตว์ โดยผลผลิตทางการเกษตรนั้นทำรายได้เป็นอันดับหนึ่ง สภาพสังคม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของจังหวัดนราธิวาสมีลักษณะเช่นเดียวกับจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานีซึ่งอยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ด้วยกัน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและติดต่อสื่อสารด้วยภาษามลายูท้องถิ่น วัฒนธรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เช่น ประเพณีฮารีรายอ การถือศีลอด เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

การจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 12) ในหมวด 2 ว่าด้วยเรื่องการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา ในมาตรา 33 ที่ระบุให้การบริหารและการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่

การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 มีผลให้หน่วยงานทางการศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเดิมต้องยุบเลิกไป และได้ประกาศจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ โรงเรียนในระดับประถมศึกษา และโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา

เดิมจังหวัดนราธิวาสได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 2 เขต แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่เพื่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจึงแบ่งเป็น 3 เขต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1. 2552: ออนไลน์) ดังนี้

1. เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง อำเภอปาเจา อำเภอริโอเสาะ และอำเภอศรีสาคร
2. เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอสุไหงโกลก อำเภอสุคีริน อำเภอแว้ง อำเภอตากใบ และอำเภอสุไหงปาดี
3. เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอระแงะ อำเภอจะแนะ และอำเภอเจาะไอร้อง

จังหวัดนราธิวาสมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกับพื้นที่ในภาคอื่นของประเทศไทย การจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เป็นหลัก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ครูโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ณ มัสยิดกลาง อ.เมือง จ.ปัตตานี เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พุทธศักราช 2519 โดยมีใจความสำคัญว่า "...การศึกษาที่สำคัญมาก ประชาชนมีความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียน ทั้งด้านวิชาศาสนาอิสลามซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวไทยมุสลิมทุกคน และมีความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนด้านวิชาสามัญศึกษาหรือวิชาชีพ เพื่อจะได้นำไปประกอบสัมมาชีพให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป..." (ปอเนาะ. 2550: ออนไลน์) กระทรวงศึกษาธิการได้น้อมรับพระราชโองการโดยพยายามจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ ทำให้พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์ฝึกอบรมจริยธรรม และศาสนาอิสลาม(ตาดีกา) โรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักศาสนศึกษา สำนักเรียนและศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น แต่ด้วยความหลากหลายของรูปแบบการศึกษาหลายด้านที่ยังมีความซ้ำซ้อน ขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ ส่งผลให้ประชากรวัยเรียนส่วนใหญ่ไม่นิยมเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ นอกจากนี้ในรายงานการศึกษาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง. 2535: 33-36) ได้ระบุถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ดังนี้

1. สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นป่าและภูเขา ทำให้บางพื้นที่มีความยากลำบากในการเดินทาง ส่งผลให้เกิดปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนและปัญหา นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้ง

2. ภาษา ประชาชนในพื้นที่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามจะใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร ทำให้บางส่วนพูดภาษาไทยไม่ได้เลย บางส่วนพูดภาษาไทยได้แต่ไม่ยอมพูด จึงทำให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีปัญหาในด้านการสื่อสารเป็นอย่างมาก และพบว่าในปี พ.ศ. 2548 ประชากรที่มีอายุ 15-60 ปีในจังหวัดนราธิวาสมีความสามารถในการอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 20)

3. ศาสนา ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ถือเอาความแตกต่างในเรื่องศาสนา ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ทำให้เกิดปัญหาในบางพื้นที่ ไม่ยอมรับครูและผู้บริหารที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม

4. เศรษฐกิจ ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ทำประมง และเลี้ยงสัตว์ แต่ไม่มีรายได้มากนักฐานะจึงค่อนข้างยากจน ประชาชนบางส่วนต้องรับจ้างทำงานไปตามพื้นที่ต่าง ๆ อยู่เสมอจึงมีการย้ายถิ่นกันบ่อยครั้ง ส่งผลถึงเด็กในวัยเรียนที่ต้องช่วยครอบครัวหาเลี้ยงชีพ ทำให้ต้องขาดเรียนและไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูง

5. ขบวนการโจรก่อการร้าย ในพื้นที่ประสบปัญหาการก่อความไม่สงบเกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตจนถึงในปัจจุบันที่สถานการณ์เหล่านี้ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและเกิดขึ้นบ่อยครั้งจนกลายเป็นสถานการณ์ความไม่สงบรายวัน ส่งผลให้ประชาชนต้องสูญเสียชีวิตเป็นจำนวนมากทั้งจากการลอบยิง วางระเบิด หรือวางเพลิงในสถานที่ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการศึกษาในพื้นที่คือ ความหวาดกลัวของครู นักเรียน และประชาชนในพื้นที่ โรงเรียนหยุดทำการสอนบ่อยครั้ง นักเรียนไม่มีที่เรียน ครูไม่กล้าเข้าไปสอนยังโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่เสี่ยงทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่องซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากสถานการณ์ความไม่สงบที่ยังเกิดขึ้นรายวันและส่งผลต่อการจัดการศึกษาของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีสภาพพื้นที่ปัญหาและความต้องการที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นนั้น สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: ออนไลน์) จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเป็นกรอบแนวทางดำเนินงานในปิงบประมาณ 2551-2554 ภายใต้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 6 ด้าน คือ

1. ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคง โดยเร่งรัดการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปลุกฝังอุดมการณ์ความเป็นไทย ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และหลักศาสนา ที่ถูกต้องตามแนวสันติวิธีโดยเน้นที่กลุ่มเยาวชน รวมทั้งเสริมสร้างความปลอดภัยให้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา

2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เน้นการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการและมาตรฐานการศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแนวทางสันติวิธี

3. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมศาสนาศึกษา ให้มีความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนา การศึกษาด้านศาสนาศึกษาที่เท่าเทียมกันโดยเฉพาะด้านพุทธศาสนาและอิสลามศึกษา

4. ยุทธศาสตร์ด้านเสริมสร้างโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ ความสำคัญกับการเสริมสร้างโอกาสได้รับการศึกษาตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งเด็กทั่วไป เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิการ ทั้งการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ และเสริมสร้างศักยภาพที่มีความโดดเด่นในพื้นที่

5. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำ สร้างโอกาสทาง การศึกษาวิชาชีพ ส่งเสริมค่านิยมด้านอาชีพ สร้างความเป็นเลิศทางอาชีพโดยใช้จุดแข็งด้านศาสนา และกายภาพในภูมิภาค ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

6. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา สร้างความพร้อมและกลไกในการ ส่งเสริมและประสานงานการบริหารจัดการศึกษา ดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับสิทธิ ประโยชน์พิเศษเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น

ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบต่อการจัดการศึกษา

นับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ที่ได้เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายทหารกองพันพัฒนา ที่ 4 (ค่ายปิเหล็ง) อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส รวมถึงได้มีการลอบวางเพลิงโรงเรียน 18 โรงเรียน ใน 10 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสถานการณ์ความไม่สงบ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยาวนานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และยังไม่มีแนวโน้มว่าสถานการณ์ เหล่านี้จะสงบหรือสามารถแก้ไขให้หมดไปได้โดยเร็ว (ศูนย์ข่าวชายแดนใต้. 2550: ออนไลน์) ทาง ภาครัฐและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันหามาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไข สถานการณ์เหล่านี้ มีการจัดส่งกำลังเจ้าหน้าที่ทหารจำนวนหนึ่งเข้าไปในพื้นที่ทำงานร่วมกับฝ่าย ตำรวจและฝ่ายปกครองเพื่อป้องกันและปราบปรามเหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้น แม้จะมีการแก้ไขปัญหา ด้วยนานาวิธีการแต่ยังเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายต่อเนื่องจนเรียกว่าเป็นสถานการณ์ความไม่สงบ รายวันปรากฏตามหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุและสื่อต่าง ๆ ซึ่งผลจากสถานการณ์ความไม่สงบที่ เกิดขึ้นนั้นได้สร้างความเสียหายทั้งต่อทรัพย์สินและชีวิตของประชาชนในพื้นที่

ในส่วนของการจัดการศึกษาในพื้นที่นั้นได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบเป็น อย่างมาก เนื่องจากบ่อยครั้งที่เหตุการณ์ร้ายมักเกิดขึ้นกับสถานที่ ครู บุคลากรทางการศึกษา หรือ แม้กระทั่งผู้ปกครองของนักเรียน และมีโอกาสที่ตัวนักเรียนเองจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เกิดภาวะโรงเรียนขาดแคลนครูและส่งผลไปถึงขวัญและกำลังใจครูที่ยังปฏิบัติ หน้าที่อยู่ในพื้นที่อีกจำนวนมาก ส่งผลให้ครูจำนวนมากขอย้ายตัวเองออกจากพื้นที่เสี่ยง และจากผล

วิจัยเรื่อง “ภาวะสุขภาพจิตของครูในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างครู 685 คน จาก 60 โรงเรียน 26 อำเภอ พบว่าครูในพื้นที่ถึงร้อยละ 26.04 มีภาวะสุขภาพจิตแย่กว่าคนทั่วไป โดยสภาพปัญหาทางจิตสังคม พบว่า ครูมีปัญหาการนับถือตนเองมากที่สุด ความขัดแย้งระหว่างบุคคล และภาวะซึมเศร้าตามลำดับ โดยภาพรวมครูชายแดนใต้ร้อยละ 95.93 ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผลกระทบต่อครอบครัวครู ร้อยละ 96.4 ผลกระทบต่อหน้าที่การงานในโรงเรียน ร้อยละ 95.3 และผลกระทบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือบริการในสถานที่สาธารณะและการติดต่อบุคคลทั่วไปร้อยละ 95.1 (ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. 2552: ออนไลน์) นอกจากนี้ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปข้อมูลบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 2 กันยายน 2552) ปรากฏว่า ในจังหวัดนราธิวาส มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจำนวน 91 คน แยกเป็น เสียชีวิต 36 คน บาดเจ็บ 34 คน และทรัพย์สินเสียหาย 21 คน ส่วนของนักเรียนที่ได้รับผลกระทบนั้น แยกเป็นเสียชีวิต 8 คน บาดเจ็บ 62 คน ถือว่าเป็นความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ของคนในพื้นที่

การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีสำนักงานตั้งอยู่บ้านปลักปลา ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนในเขตอำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ อำเภอรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร จำนวนประชากรในพื้นที่บริการมีประมาณ 256,150 คน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 158 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนประถมศึกษา 150 โรง และโรงเรียนมัธยมศึกษา 8 โรง นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนสังกัดอื่นๆ อีก 341 แห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1. 2552: ออนไลน์)

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่

6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้ง บุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

โครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการศึกษา กลุ่มนิเทศ และกลุ่มส่งเสริมเอกชน และมี 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยตรวจสอบภายใน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และงานเลขานุการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 (2552: ออนไลน์) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษา ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ ได้แก่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริมการบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม

2. พันธกิจ มีดังนี้

2.1 เร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประชากรในวัยเรียน

2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานที่กำหนด

2.5 ส่งเสริมการบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม

2.6 ส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา

2.7 พัฒนาผู้เรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคุณภาพตามแนวทางพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เป้าประสงค์ มีดังนี้

- 3.1 ประชากรในวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง
- 3.2 ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.3 ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานที่กำหนด
- 3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา
- 3.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการจัดการศึกษา
- 3.7 ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา มีคุณภาพตามแนวทางพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3.8 ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการศึกษา
- 3.9 เขตพื้นที่และสถานศึกษาสามารถประหยัดงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อมูลด้านการศึกษาของเขตพื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 1

รูปแบบสถานศึกษาในจังหวัดนราธิวาสมีหลากหลายรูปแบบ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลักๆ (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2552: ออนไลน์) ดังนี้

1. สถานศึกษาของรัฐในระบบ
2. สถานศึกษาของรัฐนอกระบบ แบ่งเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
3. สถานศึกษาเอกชนในระบบ แบ่งเป็น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสอนสามัญ และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสอนสามัญและศาสนา
4. สถานศึกษาเอกชนนอกระบบ แบ่งเป็น ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันศึกษาปอเนาะ และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด/วัด

แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 1

จังหวัดนราธิวาสมีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ มากมาย ทั้งที่มีอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ และภายนอกโรงเรียนหรือภายในชุมชนต่าง ๆ มีความหลากหลายกันไปเนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อทางศาสนาของประชาชนในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ซึ่งแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างยิ่ง แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 1 แบ่งได้เป็น 2 แหล่ง คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีสภาพเช่นเดียวกับโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นของประเทศไทย เนื่องจากอยู่ภายในการกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ โดยโรงเรียนสามารถจัดดำเนินการตามความสามารถและนโยบายการดำเนินการของโรงเรียนแต่ละแห่ง จากสภาพปัจจุบันของโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้

1.1 ห้องสมุดโรงเรียน จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนใช้ค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนและเป็นแหล่งปลูกฝังส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน (ชูศักดิ์วิชัย แสนปัญญา. 2546: 83; สมจิต พรหมเทพ. 2542: 13) นอกจากนี้ระบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ห้องสมุดต้องจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ห้องสมุดโรงเรียนหลายแห่งพัฒนาไปเป็นศูนย์สื่อการศึกษา (Learning Resources Center) (สุนน ถนอมเกียรติ. 2541: 7) รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เชิญชวนและกระตุ้นให้นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุด จากการที่กระทรวงศึกษากำหนดมาตรการส่งเสริมการอ่านให้กับทุกโรงเรียนร่วมจัดกิจกรรม “วางทุกงาน อ่านทุกคน” ห้องสมุดโรงเรียนได้ร่วมมือกับครูและบุคลากรในโรงเรียนในการจัดหาหนังสือให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกรูปแบบอย่างสม่ำเสมอ (พรธณงาม แยมบุญเรือง. 2546: 18-19) และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ห้องสมุดจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาให้บริการ เช่น ซีดีรอม สื่อมัลติมีเดีย ฐานข้อมูล เป็นต้น ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่มีอย่างหลากหลายนี้สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน โดยจัดทำมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนซึ่งนำข้อมูลมาจากการสำรวจเรื่องห้องสมุดของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยร่วมกับยูเนสโกประเทศไทยในรายงานผลการสำรวจข้อมูลการเรียนรู้ข่าวสารผ่านทางห้องสมุดโรงเรียน ปี 2549 โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ซึ่งมาตรฐานนี้แบ่งเป็น 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ (มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน. 2552: ออนไลน์)

นับว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญกับโรงเรียนและมีความสำคัญต่อระบบการศึกษาที่เน้นให้นักเรียนมีวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ในส่วนของครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์จะต้องร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอนและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมาให้บริการแก่นักเรียนได้ใช้ในการเรียนและค้นคว้าเพิ่มเติม นอกจากนี้แล้วห้องสมุด

โรงเรียนยังต้องช่วยพัฒนาชุมชนเนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรและวิทยาการให้โรงเรียน จึงมีการจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและให้บริการตามความเหมาะสมซึ่งคุณภาพและความก้าวหน้าของโรงเรียนจะเป็นดัชนีวัดคุณภาพของชุมชนด้วย (กรมวิชาการ. 2536: 15)

1.2 ห้องหมวดวิชา หรือห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการสอนรายวิชาตามกลุ่มสาระวิชานั้นโรงเรียนอาจจัดเป็นห้องสำหรับการเรียนการสอนในกลุ่มหรือรายวิชา โดยจัดหารวบรวมสื่อในการเรียนการสอน เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ และอาจรวมถึงหนังสือ ให้บริการแก่ครูและนักเรียนได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง อาจจะเป็นในช่วงเวลาว่างหรือเข้าใช้ตามที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ค้นคว้าโดยห้องหมวดวิชานี้อาจจัดไว้ในห้องพักครูหรือห้องเรียนประจำวิชานั้น ๆ แล้วแต่การดำเนินการของแต่ละโรงเรียน

1.3 ห้องแนะแนว เป็นแหล่งที่รวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาไว้ โดยนำเสนอในรูปแบบของหนังสือ เอกสารคู่มือ แผ่นพับ เป็นต้น ข้อมูลส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การเปิดรับสมัครเข้าศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมากเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์แนะแนวจะนำเอาข่าวสารในการศึกษามาแจ้งหรือนำเสนอให้นักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง อาจจะเป็นชั่วโมงเรียนให้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีความสนใจเข้าใช้ห้องแนะแนวโดยมีอาจารย์แนะแนวให้ความรู้แก่นักเรียน

1.4 ห้องอินเทอร์เน็ต เปรียบเหมือนศูนย์กลางการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ใช้ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ขนาดใหญ่สำหรับนักเรียน ในการค้นคว้าข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ได้หลากหลายทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือสื่อประสม โดยสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีห้องอินเทอร์เน็ตไว้ใช้สำหรับการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอกับจำนวนของนักเรียนที่ต้องการใช้ และจากการศึกษาของธนิยา ศรีวิวัฒน์ (2548: บทคัดย่อ) ยังพบปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือโรงเรียนควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนในการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด

1.5 ห้องปฏิบัติการ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ภาคปฏิบัติสำหรับนักเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะในการเรียนรู้และนำมาปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดผลตามการค้นคว้าศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษาอังกฤษ เป็นต้น

1.6 ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนได้จัดให้มีศูนย์โสตทัศนศึกษาเพื่อให้บริการโสตทัศนูปกรณ์และให้บริการวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งให้ความรู้คำปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมืออุปกรณ์ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. 2547: 22)

1.7 สวนพฤกษศาสตร์ การจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียนถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสื่อการสอนในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ อีกด้วย (สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน. 2540: 46) สวนพฤกษศาสตร์นี้ดำเนินการโดยนักเรียน มีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำ สนับสนุนในการทำงานและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ผลักดัน ซึ่งหลักการสำคัญในการดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียนคือ ควรให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ดำเนินการตามความสนใจและความพร้อมของโรงเรียน

2. แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

นอกเหนือจากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาพระราชวัง เขต 1 ดังกล่าวแล้วในพื้นที่ยังมีแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดนราธิวาส จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2523 ตั้งอยู่บริเวณ ถนนสุริยะประดิษฐ์ อำเภอเมืองนราธิวาส ลักษณะตัวอาคารสร้างด้วยคอนกรีต ชั้นเดียว มีพื้นที่ 400 ตารางเมตร ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการแบ่งเป็นหนังสือทั่วไป 22,176 เล่ม หนังสือสำหรับเด็ก 380 เล่ม วารสาร/นิตยสาร 142 ชื่อเรื่อง หนังสือพิมพ์ 4 ชื่อเรื่อง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป 1,378 ชื่อเรื่อง สื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็ก 22 ชื่อเรื่อง สำหรับคอมพิวเตอร์ให้บริการอินเทอร์เน็ตและการเรียนรู้มี 16 เครื่อง และใช้สำหรับให้บริการยืม-คืนทรัพยากร 3 เครื่อง (ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. 2552: ออนไลน์)

2.2 ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ในจังหวัดนราธิวาสมีร้านบริการอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมากโดยกระจายอยู่ทุกอำเภอ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองที่มีร้านเปิดบริการประมาณ 18 ร้าน ทั้งทางจังหวัดมีนโยบายสนับสนุนให้ร้านบริการอินเทอร์เน็ตเหล่านี้เป็นแหล่งปลอดสื่อที่ไม่เหมาะสม มีการจัดทำโครงการ “ร้านเกมสีขาว เพื่อเยาวชน” ที่ดำเนินการโดยสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดนราธิวาสเพื่อส่งเสริมให้ร้านเกมหรือร้านอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยและเป็นเครือข่ายในเชิงสร้างสรรค์ให้ร้านอื่น ๆ ในพื้นที่ปฏิบัติตามเป็นแนวทางเดียวกัน โดยมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. 2553: ออนไลน์)

2.3 พระตำหนักทักษิณราชินิเวศน์ เป็นพระตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) โปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2516 ตั้งอยู่บนเขาตันหยง ตำบลกะลุวอเหนือ ตำบลริมทะเลใกล้กับอ่าวมะนาว ห่างจากตัวจังหวัดนราธิวาส เป็นระยะทาง 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 300 ไร่ ภายในเขตพระราชฐานประกอบด้วย พระตำหนักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และของพระบรมวงศานุวงศ์ ตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดทำให้มีบรรยากาศร่มรื่น นอกจากนี้ยังมีศูนย์ศิลปาชีพซึ่งเป็นแหล่งฝึกงานเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกให้กับประชาชนในพื้นที่ได้มีความรู้และฝึกทำเพื่อนำมาประกอบอาชีพหารายได้ให้กับครอบครัว พระตำหนักแห่งนี้เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ทุกวัน ระหว่างเวลา 8.30–16.30 น. ยกเว้นเฉพาะช่วงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระ

พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาประทับแรมที่นั่นซึ่งปกติจะเป็นช่วงเดือนตุลาคม-เดือนธันวาคม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

2.4 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ระหว่างบ้านพิกุลทองและบ้านโคกสยา ตำบลกะลุวอเหนือ ห่างจากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ประมาณ 1 กิโลเมตร จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้เป็นแหล่งรวมการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ดินทำกินแก่ราษฎรในพื้นที่แบบเบ็ดเสร็จ คือ วิเคราะห์ ทดลอง ทดสอบการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ให้ข้อมูลวิชาการ และฝึกอบรมเกษตรกร โดยมีเนื้อที่ศูนย์ทั้งหมด 1,740 ไร่ จัดสรรเป็นส่วนของอาคารสำนักงาน แปลงสาธิต และแปลงวิจัยทดลองในพื้นที่ป่าพรุ ดำเนินโครงการในพระราชดำริ เช่น โครงการแก่งลัดดิน โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การทดลองปลูกปาล์มน้ำมัน โรงงานปศุสัตว์ทำบ่อก๊าซชีวภาพจากมูลวัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังเปิดศูนย์ฝึกอบรมงานหัตถกรรมจากกระจูดและใบปาล์มน้ำมันให้กับผู้สนใจโดยให้บริการในวันเวลาราชการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

2.5 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา เป็นพื้นที่อนุรักษ์แห่งใหม่ของประเทศไทย ได้รับการประกาศจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2539 ตั้งอยู่ในบริเวณแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย มีพื้นที่ประมาณ 270,725 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ที่หวาซันกาลาคีรี ป่าฮาลาและป่าบาลาเป็นผืนป่าดงดิบที่ไม่ต่อเนื่องกัน แต่ได้รับการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเดียวกัน คือ ป่าฮาลามีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และ อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส แต่ส่วนที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปศึกษาธรรมชาติได้ คือส่วนที่เป็นป่าบาลาเท่านั้น ป่าบาลาแห่งนี้มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอแว้งและอำเภอสือคีริน จังหวัดนราธิวาส สภาพทั่วไปของป่าเป็นป่าดงดิบที่สมบูรณ์แห่งหนึ่งในประเทศไทย ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ประเภทต่างๆที่หาชมได้ยาก รวมถึงสัตว์ป่าหลากหลายประเภท เช่น นกเงือก ชะนีดำใหญ่ กบทูต เป็นต้น สำหรับผู้ที่มีความประสงค์เข้าไปในพื้นที่เพื่อศึกษาธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งนี้ ต้องมีการทำหนังสือแจ้งความประสงค์มาล่วงหน้าให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา-บาลา แต่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์เป็นพื้นที่เปราะบาง จึงไม่มีการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปพักแรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

2.6 พุทธอุทยานเขากง (วัดเขากง-พระพุทธทักษิณมิ่งมงคล) มีเนื้อที่ 142 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลลำภู จากตัวเมืองประมาณ 9 กิโลเมตร บริเวณพุทธอุทยานประกอบด้วยวัดเขากง และพระพุทธรูปทักษิณมิ่งมงคลสีทองปางปฐมเทศนาขัดสมาธิเพชรซึ่งเป็นศิลปะสกุลช่างอินเดียตอนใต้ โดยประดิษฐานบริเวณบนยอดเขา เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2509 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2512 องค์พระเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กประดับด้วยโมเสกสีทอง หน้าตักกว้าง 17 เมตร ความสูงวัดจากพระเกศบัวตูมถึงบัวใต้พระเพลา 24 เมตร และได้มีการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุพร้อมด้วยดินจาก

สังเวชนียสถานมาประดิษฐานที่พระอุระเบื้องซ้าย จัดเป็นพระพุทธรูปกลางแจ้งทั้งงามและใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เนินเขาถูกถัดไปมีเจดีย์สี่ริมหามายาซึ่งเป็นทรงระฆัง เหนือซุ้มประตูทั้ง 4 ทิศมีเจดีย์รายประดับอยู่ ภายในประดิษฐานพระพรหม บนยอดสุดบรรจุพระบรมสารีริกธาตุอันศักดิ์สิทธิ์ เนินเขาถัดไปอีกลูกหนึ่งเป็นที่ตั้งของอุโบสถ ผังด้านนอกทั้งสี่ด้านประดับกระเบื้องดินเผาแกะสลักด้านหลังเป็นรูปช้างหมอบถวายดอกบัว หน้าบันเป็นรูปนักรบมีเทวดาถือคนโทถวาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

2.7 มัสยิด 300 ปี (มัสยิดวาดีอัลฮูเซ็น หรือ มัสยิดตะโลมาเนาะ) ตั้งอยู่ที่บ้านตะโลมาเนาะ ตำบลลูโบะสาวอ ห่างจากจังหวัดนราธิวาส เป็นระยะทาง 25 กิโลเมตร ตามประวัติเล่าว่านายวันฮูเซ็น อัสนานาวิ ผู้อพยพมาจากบ้านสะนอยานยา จังหวัดปัตตานี เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2167 โดยเริ่มแรกสร้างมัสยิดแบบหลังคามุงใบลาน ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมาใช้กระเบื้องดินเผาแทน ลักษณะของมัสยิด 300 ปีแห่งนี้มีความแตกต่างจากมัสยิดทั่วไป คือเป็นอาคาร 2 หลังติดต่อกัน สร้างด้วยไม้ตะเคียนทั้งหลัง ลักษณะการสร้างจะใช้ไม้สลักแทนตะปู รูปทรงของอาคารเป็นแบบไทยพื้นเมืองประยุกต์เข้ากับศิลปะจีนและมลายูออกมาได้ลงตัว ลักษณะเด่นที่สุดของอาคาร คือ ส่วนที่เด่นที่สุดคือตัวหลังคาซึ่งเป็นศิลปะแบบจีน ส่วนหลังคาหลังที่ 2 จะมีจั่วอยู่บนหลังคา และมีฐานบัวรองรับจั่วอยู่บนหลังคาอีกชั้นหนึ่ง ส่วนฝาผนังจะเป็นแบบไทยพื้นเมือง ใช้ไม้ทั้งแผ่นเป็นฝาแล้วเจาะฝาเป็นหน้าต่าง ส่วนช่องลมแกะเป็นลวดลายใบไม้ ดอกไม้สลักลายจีน นับว่าเป็นความสามารถของจิตรกรผู้ออกแบบที่สามารถประยุกต์ศิลปะ 3 ชาติเข้าด้วยกันอย่างงดงาม ปัจจุบันมัสยิดนี้ยังใช้เป็นสถานประกอบศาสนกิจของชาวมุสลิม หากมีความต้องการเข้าชมภายในจะต้องได้รับอนุญาตจากโต๊ะอิหม่ามประจำหมู่บ้าน โดยทั่วไปเข้าชมได้บริเวณภายนอกเท่านั้น นอกจากนี้หมู่บ้านตะโลมาเนาะในอดีตยังเป็นแหล่งผลิตคัมภีร์อัลกุรอานที่เขียนด้วยมืออีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

2.8 หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน ตั้งอยู่ที่ตำบลโคกเคียน ห่างจากตัวเมืองประมาณ 16 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านชาวประมงไทยมุสลิมที่เป็นแหล่งผลิตเรือกอลและ ทั้งของจริงและจำลอง เรือกอลและจำลองมีราคาตั้งแต่หลักร้อยไปถึงหลักหมื่น มีชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น และบางคนเป็นเด็กมีตั้งแต่อายุ 13 ปีขึ้นไปมาใช้เวลาวางมานั่งหัดทำเรือกอลและเพื่อสืบทอดศิลปะพื้นบ้าน นอกจากนี้มียังได้ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกระจุตและใบปาหนัน เช่น ซองใส่แว่น กระเป๋า เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตน้ำบูดูและข้าวเกรียบปลาที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนราธิวาสอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

2.9 หมู่บ้านยะกัง เป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งแต่ครั้งยังเป็นหมู่บ้านบางนรา (ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475) ปัจจุบันเป็นแหล่งผลิตผ้าปาเต๊ะหรือผ้าบาติก ซึ่งเป็นผ้าพิมพ์ลวดลายรูปแบบแปลกตาและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ถือเป็นสินค้าพื้นเมืองที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งของจังหวัดนราธิวาส (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์; สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. 2552: ออนไลน์)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

อินดริยันโต (Indriyanto. 1992: abstract) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของครอบครัวและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้น 6 ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ในภาษา ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนและผู้ปกครอง 2,010 คน และครู 134 คน ผลการศึกษาพบว่า การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและนำเอาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาประกอบด้วยนั้นจะทำให้ผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รับประสบการณ์ตรง นักเรียนมีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่นของตนเอง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน

งานวิจัยในประเทศ

จากการสำรวจงานวิจัยในประเทศไทยพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยแยกเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ และปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้

ณิชนันท์ พลเวียงพล (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้มากที่สุดคือเมื่อมีชั่วโมงว่าง นักเรียนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อค้นคว้าทำรายงาน ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ที่นักเรียนใช้มากที่สุดคือหนังสือ ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ แผนการเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ด้านบริการและองค์ประกอบด้านแหล่งความรู้ภายในโรงเรียน

ไพโรจน์ ขวัญคง และสุตรัก แก้วระงับ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการจากการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การประเมินผลหลังจากมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการจากการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังมีความสนใจและอยากให้ออกกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบนี้โดยที่ผู้ปกครองสนับสนุนและให้โรงเรียนสนับสนุนด้านงบประมาณ

ประทุม สอสะอาด (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถของนักเรียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนยังมีความคิดเห็นว่าการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นประโยชน์ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นและมีความสนุกสนานในการเรียน

พรทิพย์ สมเจียงใต้ (2547: 105-107) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องภูมิศาสตร์ภูเวียง โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาگانเหลียง อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มคือ ผู้มีความรู้ในเรื่องแหล่งชุมชนในอำเภอกุเวียง จำนวน 132 คน และนักเรียนจำนวน 37 คน ตัวแปรที่ศึกษาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งความรู้ในชุมชน ได้แก่ การนำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแหล่งความรู้ในชุมชน การนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน การนำนักเรียนไปสัมภาษณ์เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชน การประสานความร่วมมือกับวิทยากรเพื่อให้ความรู้ และการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในชุมชน และยังพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 78.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด โดยมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ นอกจากนี้นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และแหล่งความรู้มีความเหมาะสมในระดับมากทุกรายการ

จิรศักดิ์ จินพุท (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของครูและนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ใน 8 แหล่ง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 25 คน และนักเรียน จำนวน 338 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนชั้น ม.3 ใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมมากกว่านักเรียนชั้นม.1 และ ม.2 นักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กใช้แหล่งเรียนรู้ทั้ง 8 แหล่งอยู่ในระดับปานกลาง

นันทยา จินามา (2549: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาค้นคว้าการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแผนการเรียนรู้การเขียนเล่าเรื่องโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน จำนวน 8 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสอนประกอบด้วย ขั้นร่วมกันคิดเรื่องที่จะเขียน ขั้นระดมความคิด ขั้นเชื่อมโยงประสบการณ์ และขั้นนำสู่การเขียน และแบบทดสอบวัดทักษะในการเขียนเล่าเรื่อง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีทักษะการเขียนเล่าเรื่องโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 65

จันทรา อ่อนระหง (2550: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อ หน่วยการเรียนรู้ “บ้านหลวงของเรา” โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เชียงราย เขต 4 จำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสื่อ “บ้านหลวงของเรา” ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 นักเรียนมีความสนใจเรียนมากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสื่อหน่วยการเรียนรู้ “บ้านหลวงของเรา” อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

จิรวาส์ เรือนพันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน ผลการศึกษาพบว่าแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน วิชาชีววิทยาเรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ได้แก่ สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อวบน้ำวิทยา 1 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย นอกจากนี้แล้วยังพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนประกอบการสอน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน

จากงานวิจัยดังกล่าว ส่วนใหญ่ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ วัด สวนสัตว์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าการนำแหล่งเรียนรู้มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้

พะยอม ยุวะสุด (2541: 81-84) ศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเมือง เขตการศึกษาเขต 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศในระดับปานกลางโดยนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างก็มีพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศที่ไม่ต่างกัน สำหรับปัญหาการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบในลำดับต้น ๆ ได้แก่ ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่เป็นระบบ ค้นหาข้อมูลไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

ชัยวัฒน์ รตนรุ่งโรจน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสถานภาพ ปัญหา ความต้องการ การใช้ อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์หัวหน้าหมวดคอมพิวเตอร์หรืออาจารย์ผู้ดูแลระบบคอมพิวเตอร์ การศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสอนอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจะสอนแทรกอยู่ในวิชาที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ทุกรายวิชา เช่น คอมพิวเตอร์เบื้องต้น เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น สำหรับสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตนั้นนักเรียนใช้ในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์มากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคในด้าน

การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตคือขาดแคลนงบประมาณในขณะที่ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตสูง ผู้ใช้ขาดความรู้เรื่องซอฟต์แวร์และการใช้โปรแกรมต่าง ๆ

วิศิษฐ์ พชรโรทัย (2546: 65-67) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตค่อนข้างมากโดยนักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าครู งบประมาณที่ใช้สนับสนุนอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนเก็บจากนักเรียนเป็นค่าบริการพิเศษ ในส่วนของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนพบว่าใช้เพื่อหาข้อมูลความรู้ประกอบการเรียนการสอน และมีจุดให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง สำหรับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตที่พบมากคือการไม่ให้ความสำคัญในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน

สมาธิ พิณกิจ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับดังนี้คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน ด้านบุคคล ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านอาคารสถานที่ ส่วนปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นปัญหาจากโรงเรียนมากที่สุด และยังพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมากกว่าโรงเรียนประเภทอื่น ๆ

ธนิยา ศรีวิวัฒน์ (2548: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 375 คน ผลศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 3.7 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่จะใช้ในช่วงเวลา 16.01 – 22.00 น. โดยจะใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านเป็นส่วนใหญ่และใช้เพื่อการศึกษา แต่เว็บไซต์ที่เข้าใช้บ่อยที่สุดคือเว็บไซต์เพื่อความบันเทิง ในเรื่องของผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า นักเรียนได้รับผลกระทบโดยรวมและผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรม การเรียน และเศรษฐกิจมากขึ้น ส่วนด้านพฤติกรรมและสุขภาพไม่เปลี่ยนแปลง โดยนักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับผลกระทบด้านพฤติกรรม สังคม/วัฒนธรรม การเรียนและสุขภาพมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนนักเรียนที่เล่นอินเทอร์เน็ตจากร้านอินเทอร์เน็ตได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจมากกว่านักเรียนที่เล่นอินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการป้องกันผลกระทบที่ไม่เหมาะสมจากการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ การพัฒนาเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน สถาบันการศึกษาควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนในการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้องและไม่บอกรหัสผ่านของตนเองต่อผู้อื่น

ผ่องพรรณ ศรีสมหวัง (2549: 109-116) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต สาระเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต จากผลการศึกษาพบว่าเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในสาระเศรษฐศาสตร์มีทั้งหมด

210 เว็บไซต์ สำหรับความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านเนื้อหา ด้านเวลาและสถานที่ ด้านแหล่งเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลคือเข้าถึงเว็บไซต์ยากและเครือข่ายไม่เสถียร เกิดข้อผิดพลาดในการดาวน์โหลดข้อมูล ปัญหาด้านเนื้อหาคือเนื้อหาน้อย ไม่ชัดเจน ขาดความละเอียด ปัญหาด้านเวลาและสถานที่คือมีเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้น้อยเกินไปและสถานที่ไม่เอื้อต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากความเห็นของนักเรียนคืออยากให้มีการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้อง และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตในสาขาอื่น ๆ ด้วย

จากงานวิจัยดังกล่าว ส่วนใหญ่ศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้โดยเป็นปัญหาการใช้ห้องสมุดและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้ห้องสมุดนั้นมาจากปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ ส่วนปัญหาการใช้แหล่งอินเทอร์เน็ตนั้นประสบปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ เช่น สถานที่ไม่เหมาะสม คอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย เครือข่ายไม่เสถียร ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงความต้องการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีด้านปัญหาจากผู้ใช้งาน เช่น ค่าใช้จ่าย ทักษะความรู้ในการใช้งาน ไม่มีเวลาในการเข้าใช้ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ประจําปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ อำเภอรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร แบ่งเป็น โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,425 คน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 4,486 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,911 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ที่สุ่มจากประชากรข้างต้น โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น คือ นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 คน และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 225 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำ 364 คน ที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทโรงเรียน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 โรงเรียน	1,623	225
2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัด สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน 5 โรงเรียน	2,848	225
รวมทั้งสิ้น	4,471	450

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และระดับชั้นเรียน เป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list) โดยผู้วิจัยกำหนดรหัสประเภทโรงเรียนไว้ในแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ใช้เป็นประจำวัน
มาก	หมายถึง	ใช้เป็นประจำค่อนข้างบ่อยแต่ไม่ทุกวัน
ปานกลาง	หมายถึง	ใช้เป็นประจำแต่นาน ๆ ครั้ง
น้อย	หมายถึง	ใช้ไม่ประจำและนาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	จำไม่ได้ แทบไม่เคยใช้ หรือไม่เคยใช้เลย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1

2. กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้
4. สร้างแบบสอบถาม โดยใช้ผลการศึกษาจากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางในการดำเนินการ
5. เสนอแบบสอบถามแก่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
6. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำคำถามแต่ละข้อไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาลงความเห็น โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency – IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq 0.5$ ถือว่าแบบสอบถามแต่ละข้อมีความตรงตามเนื้อหา
7. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
9. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบรัค (Cronbach α -Coefficient)
10. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยอีกครั้งหนึ่งก่อนนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความเรียบร้อยเป็นครั้งสุดท้าย เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นชอบแล้วดำเนินการจัดทำสำเนาเพื่อเตรียมนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม เก็บข้อมูลและรวบรวมคืนด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงานผ่านครูฝ่ายธุรการของแต่ละโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 450 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

2. กำหนดรหัสในแบบสอบถามเพื่อความสะดวกในการบันทึกข้อมูลแล้วดำเนินการบันทึกข้อมูลจนครบ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ และตอนที่ 3 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และผลรวมทั้งหมด โดยกำหนดค่านำหนักการตอบดังนี้

ระดับการใช้มากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5
ระดับการใช้มาก	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 4
ระดับการใช้ปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 3
ระดับการใช้น้อย	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 2
ระดับการใช้น้อยที่สุด/ไม่เคยใช้	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 1

ในการแปลผลค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.0	ใช้แหล่งเรียนรู้ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	ใช้แหล่งเรียนรู้ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	ใช้แหล่งเรียนรู้ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	ใช้แหล่งเรียนรู้ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	ใช้แหล่งเรียนรู้ระดับน้อยที่สุด

3.3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ จำแนกตามตัวแปรเพศ และตัวแปรประเภทโรงเรียนโดยใช้ t-test

3.4 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ จำแนกตามตัวแปรระดับชั้นเรียนโดยใช้ F-test หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F-distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
a	คือ	สัญลักษณ์กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยที่มี b กำกับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
b	คือ	สัญลักษณ์กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ยที่มี a กำกับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายตามลำดับ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
3. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน
4. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน
5. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นเรียน						
มัธยมศึกษาปีที่ 4	53	11.8	97	21.6	150	33.3
มัธยมศึกษาปีที่ 5	70	15.6	80	17.8	150	33.3
มัธยมศึกษาปีที่ 6	57	12.7	93	20.7	150	33.3
รวม	180	40.0	270	60.0	450	100.0
ประเภทโรงเรียน						
สพฐ.	97	21.6	128	28.4	225	50.0
สช.	83	18.4	142	31.6	225	50.0
รวม	180	40.0	270	60.0	450	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิง (ร้อยละ 60.0) โดยศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 33.3) และศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50)

2. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ปรากฏดัง

ตาราง 3

ตาราง 3 วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร			ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1. ห้องสมุดโรงเรียน	3.69	0.56	มาก	3.78	0.56	มาก
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.25	0.62	น้อย	2.33	0.81	น้อย
3. ห้องแนะแนว	2.68	0.69	ปานกลาง	2.78	0.71	ปานกลาง
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.67	0.56	ปานกลาง	2.14	0.61	น้อย
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.80	0.64	มาก	3.71	0.61	มาก
6. สวนพฤกษศาสตร์	2.19	0.68	น้อย	1.98	0.60	น้อย
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.86	0.61	มาก	3.80	0.60	มาก
8. แปลงเกษตร	2.46	0.74	น้อย	2.10	0.65	น้อย
รวม	2.98	0.26	ปานกลาง	2.83	0.25	ปานกลาง
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.88	0.83	ปานกลาง	3.17	0.85	ปานกลาง
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.05	0.69	ปานกลาง	3.58	0.70	มาก
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.90	0.58	น้อย	1.98	0.57	น้อย
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.52	0.68	มาก	3.79	0.70	มาก
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.32	1.21	น้อย	2.18	1.16	น้อย
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.75	0.67	มาก	3.77	0.68	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร			ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (ต่อ)						
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	2.08	0.63	น้อย	2.42	0.63	น้อย
8. พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์	2.40	0.68	น้อย	2.17	0.57	น้อย
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ	2.95	0.76	ปานกลาง	2.76	0.67	ปานกลาง
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	2.09	0.67	น้อย	2.03	0.61	น้อย
11. พุทธอุทยานเขากง	2.24	0.71	น้อย	1.90	0.54	น้อย
12. มัสยิด 300 ปี วาติลฐูเซน	2.43	0.79	น้อย	2.27	0.68	น้อย
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	2.08	0.64	น้อย	1.99	0.60	น้อย
14. หมู่บ้านยะกัง	1.92	0.62	น้อย	2.00	0.62	น้อย
รวม	2.55	0.24	ปานกลาง	2.57	0.22	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	2.70	0.19	ปานกลาง	2.66	0.18	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่านักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) และใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งเรียนรู้รายด้านพบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรในระดับปานกลาง ทั้ง 2 แหล่ง คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.98$) และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.55$) นอกจากนี้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมในระดับปานกลางทั้ง 2 แหล่ง คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.83$) และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 2.57$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนพบว่า นักเรียนมีการใช้ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาสอบถามครูผู้สอน ($\bar{X} = 3.88$) ห้องอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.80$) และห้องสมุดโรงเรียน ($\bar{X} = 3.69$)

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนพบว่า นักเรียนมีการใช้ในระดับมาก 2 อันดับแรก ได้แก่ ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.75$) และบิดามารดา ญาติพี่น้อง ($\bar{X} = 3.52$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนมีการใช้ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาสอบถามครูผู้สอน ($\bar{X} = 3.80$) ห้องสมุดโรงเรียน ($\bar{X} = 3.78$) และห้องอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.71$)

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบว่านักเรียนมีการใช้ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ($\bar{X} = 3.79$) ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.77$) และห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ ($\bar{X} = 3.58$)

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่
ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร				
	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1. ห้องสมุดโรงเรียน	3.97	0.54	3.95	0.56	0.45
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.26	0.65	2.24	0.60	0.19
3. ห้องแนะแนว	2.67	0.67	2.70	0.70	-0.45
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.74	0.55	2.63	0.56	2.10*
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.91	0.65	3.73	0.62	2.95*
6. สวนพฤกษศาสตร์	2.19	0.73	2.18	0.66	0.20
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.88	0.59	3.86	0.63	0.38
8. แปลงเกษตร	2.51	0.70	2.42	0.76	1.25
รวม	3.02	0.27	2.96	0.25	2.14*
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.90	0.89	2.87	0.79	0.37
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.05	0.64	3.06	0.72	-0.09
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.97	0.58	1.86	0.58	1.93
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.53	0.64	3.52	0.70	0.09
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.48	1.25	2.21	1.16	2.33*
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.79	0.64	3.73	0.68	1.07
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	1.98	0.61	2.15	0.63	-2.76*
8. พระตำหนักทักษิณราชินีเวสน์	2.43	0.63	2.38	0.71	0.71
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ	3.01	0.71	2.91	0.82	1.29
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	2.23	0.65	2.00	0.68	3.49*
11. พุทธอุทยานเขากง	2.19	0.70	2.27	0.72	-1.20
12. มัสยิด 300 ปี วาติลฐูเซน	2.43	0.78	2.44	0.80	-0.12
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	2.12	0.65	2.05	0.64	1.14

ตาราง 4 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร				
	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (ต่อ)					
14. หมู่บ้านยะกัง	1.88	0.65	1.95	0.60	-1.07
รวม	2.57	0.24	2.53	0.23	1.86
รวมทั้งหมด	2.73	0.18	2.69	0.19	2.59*

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยข้อที่ 1 โดยนักเรียนชายใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรมากกว่านักเรียนหญิง

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรรายด้าน พบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนั้นมีการใช้ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร พบความแตกต่างดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหัวข้อห้องโสตทัศนศึกษา และห้องอินเทอร์เน็ต

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน นักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา นอกจากนี้พบว่านักเรียนหญิงมีการใช้แหล่งผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่
ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร			
	ม.4	ม.5	ม.6	F
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน				
1. ห้องสมุดโรงเรียน	3.90 ^b	3.99 ^a	3.99 ^a	1.22
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.26	2.19 ^b	2.31 ^a	1.59
3. ห้องแนะแนว	2.62 ^b	2.75 ^a	2.68	1.43
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.68 ^a	2.66 ^b	2.67	0.05
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.83 ^a	3.81	3.76 ^b	0.43
6. สวนพฤกษศาสตร์	2.18	2.13 ^b	2.25 ^a	1.04
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.97 ^a	3.84 ^a	3.78 ^b	4.01*
8. แปลงเกษตร	2.49 ^a	2.43 ^b	2.45	0.31
รวม	2.99 ^a	2.97 ^b	2.99 ^a	2.64
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.84	3.01 ^a	2.80 ^b	2.64
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.09 ^a	3.03 ^b	3.04	0.26
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.93 ^a	1.87 ^b	1.91	0.32
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.63 ^a	3.44 ^b	3.51	2.95
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.21 ^b	2.36	2.39 ^a	0.95
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.75	3.71 ^b	3.80 ^a	0.64
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	2.00 ^b	2.07 ^a	2.18 ^a	3.16*
8. พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์	2.39	2.45 ^a	2.37 ^b	0.57
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองฯ	3.03 ^a	3.03 ^a	2.81 ^b	4.08*
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	1.99 ^b	2.18 ^a	2.11 ^a	3.12*
11. พุทธอุทยานเขากง	2.12 ^b	2.27 ^a	2.37 ^a	3.38*
12. มัสยิด 300 ปี วาติลฮูเซน	2.46	2.54 ^a	2.30 ^b	3.60*

ตาราง 5 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร			
	ม.4	ม.5	ม.6	F
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (ต่อ)				
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	2.13 ^a	2.12	2.00 ^b	1.77
14. หมู่บ้านยะกัง	1.91 ^b	1.93 ^a	1.92	0.04
รวม	2.53 ^b	2.53 ^b	2.57 ^a	1.33
รวมทั้งหมด	2.70 ^b	2.72 ^a	2.70 ^b	0.52

$$F_{(0.5; df\ 2, 504)} = 3.02$$

จากตาราง 5 แสดงว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

เมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแต่ละด้าน พบว่านักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ พบความแตกต่างดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้การปรึกษาสอบถามครูผู้สอนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และมัสยิด 300 ปีวาติลฐูเซน มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้แหล่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขากงมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

5. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่
ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร				
	สพฐ.		สช.		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1. ห้องสมุดโรงเรียน	4.03	0.57	3.89	0.54	2.65*
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.32	0.69	2.17	0.54	2.59*
3. ห้องแนะแนว	2.55	0.67	2.82	0.67	-4.20*
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.55	0.60	2.79	0.49	-4.64*
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.86	0.71	3.74	0.55	2.00*
6. สวนพฤกษศาสตร์	2.32	0.72	2.05	0.62	4.21*
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.79	0.66	3.94	0.54	-2.73*
8. แปลงเกษตร	2.51	0.74	2.40	0.74	1.53
รวม	2.99	0.30	2.98	0.21	0.62
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.86	0.85	2.90	0.81	-0.51
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.10	0.66	3.01	0.72	1.37
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.91	0.54	1.89	0.62	0.32
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.36	0.65	3.69	0.66	-5.30*
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.38	1.18	2.26	1.23	1.06
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.77	0.69	3.74	0.64	0.49
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	2.11	0.67	2.05	0.59	0.97
8. พระตำหนักทักษิณราชินีเวสน์	2.48	0.66	2.32	0.69	2.52*
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอสงฯ	2.94	0.81	2.96	0.74	-0.30
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	2.21	0.69	1.97	0.64	3.83*
11. พุทธอุทยานเขากง	2.35	0.77	2.12	0.64	3.42*
12. มัสยิด 300 ปี วาติลฐูเซน	2.27	0.75	2.60	0.80	-4.55*
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	2.02	0.66	2.14	0.62	-1.91

ตาราง 6 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร				
	สพฐ.		สช.		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (ต่อ)					
14. หมู่บ้านยะกัง	1.86	0.61	1.99	0.62	-2.22*
รวม	2.54	0.21	2.55	0.26	-0.09
รวมทั้งหมด	2.71	0.19	2.70	0.18	0.24

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 6 แสดงว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแหล่งเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแหล่งเรียนรู้แต่ละด้าน พบความแตกต่างดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นห้องสมุดโรงเรียน ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ห้องอินเทอร์เน็ต และสวนพฤกษศาสตร์ ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นห้องแนะแนว ห้องโสตทัศนศึกษา และการปรึกษาสอบถามครูผู้สอน

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ พระตำหนักทักษิณราชินิเวศน์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขากง ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นบึงดา มารดา ญาติพี่น้อง มัสยิด 300 ปีวาติลฮูเซน และหมู่บ้านยะกัง

6. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม				
	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1. ห้องสมุดโรงเรียน	3.76	0.56	3.79	0.56	-0.52
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.28	0.79	2.36	0.83	-0.98
3. ห้องแนะแนว	2.80	0.76	2.76	0.69	0.54
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.16	0.60	2.13	0.62	0.50
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.75	0.63	3.68	0.60	1.22
6. สวนพฤกษศาสตร์	1.92	0.62	2.02	0.58	-1.77
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.82	0.57	3.79	0.61	0.59
8. แปลงเกษตร	2.23	0.62	2.01	0.65	3.51*
รวม	2.84	0.27	2.82	0.24	0.94
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	3.11	0.87	3.21	0.85	-1.17
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.53	0.74	3.61	0.67	-1.09
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.96	0.53	1.99	0.60	-0.69
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.76	0.67	3.81	0.71	-0.85
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.28	1.20	2.11	1.12	1.50
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.88	0.65	3.69	0.68	3.01*
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	2.34	0.65	2.48	0.61	-2.27*
8. พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์	2.17	0.52	2.17	0.60	0.10
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ	2.82	0.66	2.72	0.67	1.53
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	2.03	0.57	2.03	0.63	0.13
11. พุทธอุทยานเขากง	1.84	0.53	1.94	0.55	-2.04*
12. มัสยิด 300 ปีवादิลฮูเซน	2.28	0.70	2.26	0.66	0.37
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	2.04	0.64	1.96	0.56	1.50

ตาราง 7 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม				
	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน (ต่อ)					
14. หมู่บ้านยะกัง	2.06	0.64	1.96	0.61	1.70
รวม	2.58	0.20	2.57	0.23	0.60
รวมทั้งหมด	2.67	0.17	2.66	0.18	0.97

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 7 แสดงว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแต่ละด้าน พบความแตกต่างดังนี้

ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแปลงเกษตร

ด้านแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบว่านักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการใช้ร้านบริการอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้นักเรียนหญิงมีการใช้แหล่งเรียนรู้มากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งเรียนรู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น และพุทธอุทยานเขากง

7. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่
ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม			
	ม.4	ม.5	ม.6	F
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน				
1. ห้องสมุดโรงเรียน	3.79 ^a	3.75 ^b	3.79 ^a	0.22
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.42	2.20 ^b	2.37 ^a	3.03*
3. ห้องแนะแนว	2.72 ^b	2.77	2.84 ^a	1.07
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.25 ^a	2.13 ^a	2.03 ^b	4.99*
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.71	3.76 ^a	3.65 ^b	1.29
6. สวนพฤกษศาสตร์	1.98	2.01 ^a	1.95 ^b	0.39
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.87 ^a	3.80	3.74 ^b	1.72
8. แปลงเกษตร	2.11	2.13 ^a	2.05 ^b	0.59
รวม	2.86 ^a	2.82	2.80 ^b	1.86
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	3.16 ^b	3.17	3.18 ^a	0.02
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.65 ^a	3.51 ^b	3.58	1.52
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.91 ^b	2.00	2.02 ^a	1.49
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.74	3.73 ^b	3.90 ^a	2.94
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.17 ^b	2.17 ^b	2.19 ^a	0.02
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.73 ^b	3.79 ^a	3.78	0.41
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	2.29 ^b	2.46 ^a	2.52 ^a	5.68*
8. พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์	2.17	2.25 ^a	2.09 ^b	2.79
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ	2.79 ^a	2.79 ^a	2.70 ^b	0.84
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	1.99 ^b	2.06 ^a	2.03	0.46
11. พุทธอุทยานเขากง	1.84 ^b	1.88	1.95 ^a	1.01
12. มัสยิด 300 ปีवादิลฮูเซน	2.41 ^a	2.24 ^a	2.15 ^b	5.84*
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	1.95 ^b	2.00	2.03 ^a	0.58

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม			F
	ม.4 $\bar{X}$	ม.5 $\bar{X}$	ม.6 $\bar{X}$	
14. หมู่บ้านยะกัง	2.02 ^a	2.11 ^a	1.87 ^b	5.49*
รวม	2.56 ^b	2.58 ^a	2.57	0.38
รวมทั้งหมด	2.67 ^a	2.67 ^a	2.65 ^b	0.32

$$F_{(0.5; df 2, 504)} = 3.02$$

จากตาราง 8 แสดงว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5

เมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแต่ละด้าน พบว่านักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแหล่งเรียนรู้แต่ละด้าน พบความแตกต่างดังนี้

ด้านแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้ห้องโสตทัศนศึกษา มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ด้านแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้แหล่งมัลติมีเดีย 300 ปีวาลิสฐูเซน และหมู่บ้านยะกังมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้แหล่งผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

8. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่
ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม				
	สพฐ.		สช.		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1. ห้องสมุดโรงเรียน	3.75	0.56	3.80	0.57	-1.01
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ	2.36	0.77	2.30	0.85	0.70
3. ห้องแนะแนว	2.75	0.80	2.81	0.61	-0.93
4. ห้องโสตทัศนศึกษา	2.16	0.63	2.12	0.59	0.62
5. ห้องอินเทอร์เน็ต	3.69	0.67	3.72	0.56	-0.46
6. สวนพฤกษศาสตร์	2.00	0.65	1.96	0.53	0.80
7. ปรึกษาสอบถามครูผู้สอน	3.77	0.64	3.83	0.54	-1.04
8. แปลงเกษตร	2.18	0.71	2.01	0.58	2.78*
รวม	2.83	0.27	2.82	0.23	0.54
แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	3.21	0.99	3.13	0.70	0.99
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	3.36	0.75	3.79	0.56	-6.82*
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	2.00	0.57	1.95	0.57	-0.99
4. บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	3.65	0.74	3.93	0.62	-4.38*
5. อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.09	1.08	2.26	1.23	-1.55
6. ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3.72	0.70	3.82	0.65	-1.60
7. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	2.32	0.64	2.52	0.61	-3.49*
8. พระตำหนักทักษิณราชินีเวสน์	2.23	0.60	2.11	0.52	2.18*
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอสงฯ	2.89	0.66	2.63	0.65	4.24*
10. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา	2.05	0.61	2.00	0.60	0.86
11. พุทธอุทยานเขากง	1.94	0.57	1.86	0.51	1.57
12. มัสยิด 300 ปี วาติลสุเชน	2.15	0.68	2.39	0.66	-3.74*
13. หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน	2.01	0.66	1.98	0.52	0.55
14. หมู่บ้านยะกัง	2.00	0.70	2.00	0.54	-0.15
รวม	2.54	0.22	2.60	0.22	-2.63*

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้	ใช้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม				
	สพฐ.		สช.		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
รวมทั้งหมด	2.65	0.17	2.68	0.18	-1.80

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 9 แสดงว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแหล่งเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแหล่งเรียนรู้แต่ละด้าน พบความแตกต่างดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแปลงเกษตรมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น และมัสยิด 300 ปีวาติลฮูเซน

9. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดโรงเรียน			
<u>อาคาร สถานที่ ครุภัณฑ์</u>			
1.1 อยู่ห่างจากอาคารเรียนหรืออยู่บนชั้นสูงของอาคาร	1.77	0.52	น้อย
1.2 พื้นที่คับแคบ	2.44	0.60	น้อย
1.3 แสงสว่างไม่เพียงพอ	1.96	0.53	น้อย
1.4 การจัดสถานที่ไม่น่าใช้ เช่น รกรุงรัง สกปรก ไม่เป็นระเบียบ อับทึบ เป็นต้น	2.61	0.66	ปานกลาง
1.5 โต๊ะที่นั่งไม่เพียงพอ	2.54	0.58	ปานกลาง
1.6 คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ หรือทันสมัย	2.69	0.66	ปานกลาง
รวม	2.34	0.25	ปานกลาง
<u>ทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ซีดีรอม ฯลฯ</u>			
1.7 มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ	3.06	0.63	ปานกลาง
1.8 เก่า ไม่ทันสมัย	3.09	0.61	ปานกลาง
1.9 เนื้อหาไม่ตรงกับที่ต้องการอ่าน	3.18	0.64	ปานกลาง
รวม	3.11	0.36	ปานกลาง
<u>การบริการ</u>			
1.10 การยืมคืนหนังสือ	2.22	0.62	น้อย
1.11 กิจกรรมห้องสมุด	2.02	0.59	น้อย
1.12 เวลาเปิด-ปิดให้บริการในชั่วโมงเรียน	2.25	0.64	น้อย
รวม	2.16	0.36	น้อย
<u>บุคลากร</u>			
1.13 มีน้อย ไม่เพียงพอในการให้บริการ	3.45	0.67	ปานกลาง
1.14 ไม่กระตือรือร้นที่จะให้บริการ	2.39	0.70	น้อย
รวม	2.92	0.50	ปานกลาง
รวมด้านห้องสมุดโรงเรียน	2.55	0.16	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ			
2.1 ไม่สะดวกเข้าใช้ เช่น เป็นห้องพักครู	3.91	0.62	มาก
2.2 หนังสือและวารสารมีจำนวนน้อย	3.69	0.63	มาก
2.3 ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ	3.67	0.69	มาก
รวม	3.76	0.39	มาก
3. ห้องแนะแนว			
3.1 อาจารย์ไม่อยู่ประจำห้อง	3.02	0.65	ปานกลาง
3.2 อาจารย์แนะแนวมียาจำนวนน้อย	3.39	0.71	ปานกลาง
3.3 ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ	2.88	0.64	ปานกลาง
รวม	3.10	0.41	ปานกลาง
4. ห้องกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ห้องโสตทัศนศึกษา และห้องบริการอินเทอร์เน็ต			
4.1 อุปกรณ์ไม่เพียงพอ เก้าอี้ หรือชำรุด	3.58	0.61	มาก
4.2 ใช้ได้เฉพาะชั่วโมงเรียน	3.48	0.62	ปานกลาง
4.3 บริการไม่ประทับใจ เช่น เจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่แนะนำการใช้งาน เป็นต้น	3.29	0.64	ปานกลาง
รวม	3.45	0.37	ปานกลาง
5. สวนพฤกษศาสตร์ และแปลงเกษตร			
5.1 สภาพรกไม่เป็นระเบียบขาดการดูแล	3.33	0.97	ปานกลาง
5.2 ไม่มีป้ายบอกชื่อพืชพรรณหรือคำอธิบาย	3.44	0.96	ปานกลาง
5.3 ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ	3.34	0.79	ปานกลาง
รวม	3.37	0.54	ปานกลาง
6. ครูผู้สอน			
6.1 ครูไม่มีเวลาว่างให้คำแนะนำ/ปรึกษา	2.13	0.61	น้อย
6.2 ครูเข้มงวด ไม่เป็นกันเอง	1.94	0.55	น้อย
6.3 ความไม่เข้าใจภาษาไทย	1.79	0.53	น้อย
รวม	1.95	0.30	น้อย
รวมทั้งหมด	2.85	0.13	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า นักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$)

เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนในระดับมากเพียงแหล่งเดียว คือ ห้องหมวดวิชา ($\bar{X} = 3.76$) ซึ่งปัญหาที่ประสบได้แก่ ไม่สะดวกเข้าใช้เนื่องจากเป็นห้องพัสดุ หนังสือและวารสารมีจำนวนน้อย และไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ ส่วนด้านอื่นได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องแนะแนว ห้องกิจกรรม และสวนพฤกษศาสตร์และแปลงเกษตร ซึ่งนักเรียนประสบปัญหาการใช้ในระดับปานกลาง ยกเว้นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นครูผู้สอนที่นักเรียนประสบปัญหาในระดับน้อย

10. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด, ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน			
1.1 หนังสือจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ	3.69	0.71	มาก
1.2 หนังสือเก่า ไม่ทันสมัย	3.96	0.71	มาก
1.3 ต้องเสียค่าสมาชิกในการเข้าใช้	2.60	0.76	ปานกลาง
1.4 การบริการไม่ดี เช่น สถานที่ไม่เหมาะสม บุคลากรไม่มีอัธยาศัย เป็นต้น	2.88	0.70	ปานกลาง
1.5 ไม่สะดวกในการเดินทาง เช่น อยู่ห่างไกล	2.52	0.77	ปานกลาง
1.6 ไม่รู้จัก	1.60	0.58	น้อย
รวม	2.88	0.29	ปานกลาง
2. บุคคล ได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และ ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น			
2.1 มีความรู้หรือให้ข้อมูลได้ไม่เพียงพอ	2.62	0.82	ปานกลาง
2.2 ไม่มีเวลาให้ซักถาม	2.29	0.82	น้อย
2.3 ไม่สะดวกในการเดินทางไปพบ เช่น อยู่ห่างไกล	2.26	0.81	น้อย
2.4 ไม่รู้จักว่าใครคือผู้เชี่ยวชาญด้านใด	2.88	0.78	ปานกลาง
รวม	2.51	0.41	ปานกลาง

ตาราง 11 (ต่อ)

ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. อินเทอร์เน็ต ได้แก่ อินเทอร์เน็ตที่บ้าน และร้านบริการอินเทอร์เน็ต			
3.1 เครื่องคอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย	2.81	0.72	ปานกลาง
3.2 ความเร็วอินเทอร์เน็ตต่ำมาก	3.15	0.72	ปานกลาง
3.3 ค่าบริการอินเทอร์เน็ตแพง	3.33	0.77	ปานกลาง
รวม	3.10	0.42	ปานกลาง
4. สถานที่สำคัญ ได้แก่ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอสงขลา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา พุทธอุทยานเขากง และมีสยิด 300 ปีवादิลฮูเซน			
4.1 ไม่มีข้อมูลที่ต้องการ	3.06	0.69	ปานกลาง
4.2 ไม่สะดวกในการเดินทาง เช่น อยู่ห่างไกล	3.00	0.75	ปานกลาง
4.3 ต้องเสียค่าบริการในการเข้าใช้	1.79	0.55	น้อย
4.4 ไม่รู้จัก	1.94	0.79	น้อย
รวม	2.45	0.36	น้อย
5. หมู่บ้านหัตถกรรม ได้แก่ หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านทอน และ หมู่บ้านยะกัง			
5.1 ไม่มีข้อมูลที่ต้องการ	3.15	0.73	ปานกลาง
5.2 ไม่สะดวกในการเดินทาง เช่น อยู่ ห่างไกล	2.70	0.76	ปานกลาง
5.3 ต้องเสียค่าบริการในการเข้าใช้	1.80	0.61	น้อย
5.4 ไม่รู้จัก	2.73	0.77	ปานกลาง
รวม	2.60	0.37	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	2.70	0.17	ปานกลาง

ตาราง 11 แสดงว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$)

เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนในระดับน้อย 1 แหล่งจาก 5 แหล่ง ดังนี้ แหล่งสถานที่สำคัญ ($\bar{X} = 2.45$) ส่วนแหล่งเรียนรู้อื่น 4 แหล่ง ประสบปัญหาการใช้ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.20 ขึ้นไป ปรากฏผลดังนี้ ปัญหาห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ห้องสมุดประจำอำเภอ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีหนังสือเก่า ไม่

ทันสมัย ($\bar{X} = 3.96$) หนังสือจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.69$) และปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านและร้านบริการอินเทอร์เน็ต มีค่าบริการอินเทอร์เน็ตแพง ($\bar{X} = 3.33$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และประเภทของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่เพศต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกัน
2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกัน
3. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรแตกต่างกัน
4. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่เพศต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกัน
5. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกัน
6. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ประจําปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ อำเภอรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร แบ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 2,425 คน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 4,486 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,911 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ที่สุ่มจากประชากรข้างต้น โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น คือ นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 คน และนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 225 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำ 364 คนที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบให้เลือกตอบ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ได้แก่ เพศ และระดับชั้นเรียน

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ข้อคำถามเป็นเรื่องเกี่ยวกับระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ข้อคำถามเป็นเรื่องเกี่ยวกับระดับของปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่ วันที่ 4 มกราคม 2553 – วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2553 ได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 500 ชุดและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 478 ชุด จากนั้นนำมาคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้จำนวนทั้งสิ้น 450 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสังคมศาสตร์ (SPSS/PC++) ดังนี้

5.1.1 ใช้ค่าร้อยละ วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน

5.1.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรและการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายด้านและรายข้อตามตัวแปรเพศ ประเภทโรงเรียน และระดับชั้นเรียน

5.1.3 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

5.1.4 ใช้ค่าสถิติ t-test แบบ Independent วิเคราะห์เปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร และการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนเพิ่มเติม โดยจำแนกตามตัวแปรเพศและประเภทโรงเรียน

5.1.5 ใช้ค่าสถิติ F-test วิเคราะห์เปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร และการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนเพิ่มเติม โดยจำแนกตามตัวแปรระดับชั้นเรียน หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 450 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิง (ร้อยละ 60.0) โดยศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ชั้นละ 15 คน และเป็นนักเรียนที่ศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนละ 45 คน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โรงเรียนละ 45 คน

2. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรและการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมในระดับปานกลาง โดยแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในระดับมาก ได้แก่ การปรึกษาสอบถามครูผู้สอน ห้องอินเทอร์เน็ต ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และบิดามารดาและญาติพี่น้อง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ผลดังนี้

3. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อปรากฏผลดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนพบว่า นักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิงโดยรวม และรายข้อในแหล่งที่เป็นห้องโสตทัศนศึกษา และห้องอินเทอร์เน็ต

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนพบว่า นักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิง เฉพาะข้อในแหล่งที่เป็นอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา ในขณะที่นักเรียนหญิงมีการใช้แหล่งที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่นมากกว่านักเรียนชาย

4. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการใช้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้แหล่งที่เป็น การปรึกษาสอบถามครูผู้สอน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และมัสยิด 300 ปีवादิลฮูเซน มากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้แหล่งที่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขากงมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

5. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของ นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการใช้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.มีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสข.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในแหล่งที่เป็นห้องสมุดโรงเรียน ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ห้องอินเทอร์เน็ต สวนพฤกษศาสตร์ ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขากง ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสข.มีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นห้องแนะแนว ห้องโสตทัศนศึกษา การปรึกษาสอบถามครูผู้สอน ปรึกษาบิดา มารดา ญาติพี่น้อง มัสยิด 300 ปีवादิลฮูเซน และหมู่บ้านยะกัง

6. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับ ช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาใน ระดับช่วงชั้นที่ 4 โดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนพบว่า นักเรียนมีการใช้โดยรวมในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในระดับมากได้แก่ การศึกษาสอบถามครูผู้สอน ห้องสมุดโรงเรียน และห้องอินเทอร์เน็ต

แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนพบว่า นักเรียนมีการใช้โดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในระดับมากได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง ร้านบริการอินเทอร์เน็ต และห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ

7. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการใช้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนชายมีการใช้มากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นแปลงเกษตร และร้านบริการอินเทอร์เน็ต ในขณะที่นักเรียนหญิงมีการใช้แหล่งที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่น และพุทธอุทยานเขากงมากกว่านักเรียนชาย

8. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการใช้ไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏผลดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้แหล่งที่เป็นห้องโสตทัศนศึกษา มัธยมศึกษา 300 ปีวาดิลฮูเซน และหมู่บ้านเยกังมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้แหล่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขากงมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

9. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการใช้ไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.มีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสข.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นแปลงเกษตร พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์

และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช.มีการใช้มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแหล่งที่เป็นห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ บิดามารดา ญาติพี่น้อง ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น และมีสถิติ 300 ปีวาดิลสุเชน

10. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงด้านแหล่งห้องหมวดวิชาต่าง ๆ เท่านั้นที่ประสบปัญหาในระดับมาก ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายในอีก 5 แหล่งประสบปัญหาการใช้ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 5 ข้อแรกได้แก่ 1) ปัญหาห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่สะดวกเข้าใช้ 2) ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ มีหนังสือและวารสารจำนวนน้อย 3) ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ 4) ห้องกิจกรรมต่าง ๆ มีอุปกรณ์ไม่เพียงพอเก่าและชำรุด 5) ห้องกิจกรรมต่าง ๆ สามารถใช้ได้เฉพาะชั่วโมงเรียน

11. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีแหล่งเรียนรู้ภายนอก 4 แหล่งประสบปัญหาการใช้ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ข้อแรกได้แก่ 1) ปัญหาห้องสมุดประชาชนและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านมีหนังสือเก่าไม่ทันสมัย 2) ห้องสมุดมีหนังสือจำนวนน้อยไม่เพียงพอ 3) ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตมีค่าบริการแพง

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรและเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในระดับมาก ได้แก่ การปรึกษาสอบถามครูผู้สอน ห้องอินเทอร์เน็ต ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และบิดามารดาและญาติพี่น้อง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจหลักสูตรที่เรียนในโรงเรียนและสิ่งที่สนใจจะเรียนรู้เหมือนกันจึงศึกษาเพิ่มเติมไปด้วยกันจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในระดับมาก 6 แหล่ง มีดังนี้

1.1 การปรึกษาสอบถามครูผู้สอน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนมีความสำคัญกับนักเรียนในขณะที่ศึกษาในโรงเรียนทั้งด้านการศึกษาและเรื่องอื่น ๆ อาจสืบเนื่องจากโรงเรียนมีการจัดระบบครูที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้นเรียนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี

นักเรียนให้ความเคารพเชื่อฟังครูในฐานะผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับตนสอดคล้องกับงานวิจัยของกูดวิน (Goodwin. 2003: Abstract) ที่ทำการศึกษาประสบการณ์การได้รับการปรึกษาแนะนำของนักเรียนพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในวัยอร์กเห็นความสำคัญและได้กำหนดให้กิจกรรมการปรึกษาแนะนำเป็นกิจกรรมหลักของโรงเรียน นักเรียนจำนวนมากคิดว่าตนเองไม่มีความหมายและความสำคัญหากขาดครูที่ปรึกษาที่จะคอยดูแลและยังเห็นว่าหากโรงเรียนไม่มีระบบการปรึกษาแนะนำอาจเกิดความวุ่นวายในโรงเรียน นักเรียนจะเกิดการทะเลาะวิวาทเนื่องจากไม่มีใครให้คำแนะนำที่ดีได้ เมื่อนักเรียนประสบปัญหาในเรื่องต่าง ๆ จึงได้ปรึกษาหรือสอบถามจากครูผู้สอน และส่วนใหญ่จะได้รับคำตอบจากครูในทันทีทำให้เกิดความเชื่อมั่นในครูผู้สอนเพิ่มขึ้นกว่าเดิม กล่าวสอบถามหรือปรึกษาทั้งด้านการเรียนและเรื่องอื่น ๆ ดังที่ประหยัด ทองมาก (2526: 8) กล่าวในงานวิจัยว่า ครูมีความสำคัญที่สุดในโรงเรียนเพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนรองจากบิดามารดาและเป็นผู้ศึกษาพฤติกรรมและความเจริญเติบโตของนักเรียน ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจ ความประพฤติของนักเรียน ดังนั้นการที่นักเรียนจะมีความสุขและเรียนหนังสือได้ดีจึงอยู่ที่การปฏิบัติของครูต่อนักเรียนที่คอยช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการเรียนและส่งเสริมความสมบูรณ์ทางจิตใจแก่นักเรียน

1.2 ห้องอินเทอร์เน็ตร้านบริการอินเทอร์เน็ต สำหรับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งอินเทอร์เน็ตทั้งการใช้จากห้องอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนและการใช้จากร้านบริการอินเทอร์เน็ตมีการใช้ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ พชรโรทัย (2546: 65-67) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเรียนเช่นเดียวกัน สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้อาจเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่ขยายตัวไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็วทำให้มีการใช้งานอย่างแพร่หลายมากในปัจจุบันทั้งในครัวเรือน สถานศึกษา และสถานบริการต่าง ๆ นอกจากนี้แหล่งอินเทอร์เน็ตสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างหลากหลายไม่จำกัดด้านใดด้านหนึ่งไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านวิชาการ บันเทิง ทั่วไป และได้ผลลัพธ์อย่างรวดเร็ว ง่ายต่อการใช้งานนักเรียนจึงเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการใช้แหล่งอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้งานวิจัยของคาสเทลลानी (Castellani. 2000: 298) พบว่า อินเทอร์เน็ตสามารถใช้ส่งเสริมการเรียนการสอนได้ดีเพราะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้นักเรียนรู้สึกสนุกเพลิดเพลินไปกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนของตน

1.3 ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชน ทุกโรงเรียนได้จัดห้องสมุดสำหรับให้บริการนักเรียนเพื่อใช้ในการค้นคว้าข้อมูลความรู้ประกอบการเรียนและศึกษาตามความสนใจ มีการจัดสถานที่ ทรัพยากร และการบริการที่เอื้อต่อการใช้ของผู้เข้าใช้ห้องสมุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณิชนันท์ พลเวียงพล (2543: 76) ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนคือการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการทั้งนี้อาจเนื่องจากบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ เวลาเปิดให้บริการ ประเภทของบริการต่าง ๆ ที่มีกฎระเบียบของห้องสมุดตลอดจนการมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ให้บริการตลอดเวลา รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นั้นได้เอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้จนเป็นที่พึงพอใจของนักเรียน นอกจากนี้แล้วยังมีปัจจัยที่

สนับสนุนให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนนั้นมาจากครูผู้สอนมอบหมายงานให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด ดังที่ปัทมา อินทร์วิมล (2552: 84) ได้ทำการศึกษาและพบว่า การสนับสนุนจากครูผู้สอนในการใช้ห้องสมุดเป็นองค์ประกอบอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เช่น ครูแนะนำให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน กระตุ้นให้นักเรียนใช้เวลาว่างในการเข้าห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าทำรายงาน หรืออ่านประกอบการเรียน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางห้องสมุดจัดขึ้น เป็นต้น ทำให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังให้เกิดความต้องการที่จะใช้ห้องสมุด ซึ่งส่งผลต่อการใช้ห้องสมุดอื่น ๆ เช่นห้องสมุดประชาชน ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวนักเรียนอีกแหล่งหนึ่งเช่นกัน ในส่วนห้องสมุดประชาชนนั้นพบว่าในจังหวัดนราธิวาสมีห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอเปิดให้บริการทั้ง 13 อำเภอ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของท้องถิ่น มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือเป็นแหล่งวิทยาการในการศึกษาค้นคว้าทางด้านวิชาการ และจัดการศึกษาในทุกสาขาเพื่อให้บริการแก่ประชาชนทุกคน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536: 167) จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนและพบว่าปัจจุบันห้องสมุดประชาชนดำเนินงานตามพันธกิจของ "มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550" ที่ประกาศใช้โดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยโดยให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ รวมทั้งยังเป็นสถาบันด้านวัฒนธรรมของชุมชน (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์) ทำให้นักเรียนที่อยู่ในแต่ละเขตอำเภอสะดวกในการเข้าใช้บริการโดยไม่กังวลกับสถานการณ์ความไม่สงบ

1.4 บิตามารดาและญาติพี่น้อง นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลใกล้ชิด คือ บิตามารดาและญาติพี่น้องในระดับมาก เนื่องจากความความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้นักเรียนไว้วางใจและเชื่อฟังคำปรึกษาตลอดจนคำสั่งสอนของบิตามารดา ตลอดจนญาติพี่น้องมากกว่าบุคคลอื่น

2. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เพศต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

แหล่งเรียนรู้ภายในพบว่า นักเรียนชายมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนตามหลักสูตรที่เป็นห้องโสตทัศนศึกษามากกว่านักเรียนหญิงเนื่องจากนักเรียนชายมีความสนใจวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นกลไกหรืออิเล็กทรอนิกส์มากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งเช่นเดียวกันกับนักเรียนชายใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งอินเทอร์เน็ตทั้งห้องอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนและอินเทอร์เน็ตที่บ้านมากกว่านักเรียนหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของพีรยา คงเครือ (2545: 42) ที่สรุปว่าเพศชายมีการอินเทอร์เน็ตมากกว่าเพศหญิง งานวิจัยของคมกริช ทักษิพา (2540: บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนชายมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ในการส่งอีเมลล์และดูเว็บไซต์ภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนเพศหญิง และงานวิจัยของ

สุบราหมันยัม และคนอื่น ๆ (Subrahmanyam; et al. 2000: 123) ที่ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ที่บ้านของเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกาและพบว่าเด็กผู้ชายใช้เวลากับคอมพิวเตอร์มากกว่าเด็กผู้หญิงทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนเพศชายมีความสนใจในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนในการที่จะค้นหาข้อมูลความรู้ประกอบในการเรียนของตนโดยเน้นที่ความสะดวกและง่ายต่อการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ นับว่าแหล่งอินเทอร์เน็ตถือเป็นแหล่งที่สะดวกที่สุดในยุคปัจจุบันนี้ นอกจากนี้แล้วโรงเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้จัดให้มีห้องอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการเรียนการสอนของครูและนักเรียน เปิดให้บริการทั้งในชั่วโมงเรียนและนอกเวลาเรียนตามข้อกำหนดของโรงเรียนหรือข้อจำกัดในด้านเวลาของโรงเรียนที่จะสามารถให้บริการได้เฉพาะเวลาเปิดเรียนเท่านั้นและนักเรียนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตจากที่บ้านเพิ่มเติมด้วยเช่นกันซึ่งสามารถใช้ได้ตามสะดวกเนื่องจากเป็นสถานที่ที่พักอาศัยของตน ไม่ต้องแย่งเครื่องคอมพิวเตอร์จากเพื่อนนักเรียนด้วยกันเองรวมทั้งสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้เป็นเวลานานเพราะมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าไปใช้ในสถานที่อื่น (ประสพสุข ปราชาฎากุล. 2545: 123) นอกจากนี้การใช้อินเทอร์เน็ตจากที่บ้านยังลดความเสี่ยงต่อการประสบอันตรายจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้ส่วนหนึ่งเพราะไม่ต้องเดินทางไปใช้ในที่ห่างไกล และอาจไม่ปลอดภัยจากการเดินทาง นอกจากนี้แล้วนักเรียนเพศชายยังมีการใช้แหล่งเซตริกษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาโล-บาลามากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเซตริกษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาโล-บาลานั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นป่า การเดินทางค่อนข้างที่จะยากลำบาก ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคมสายหลัก อาจทำให้นักเรียนหญิงไม่กล้าเข้าใช้และกังวลในความปลอดภัยจากสถานการณ์ความไม่สงบมากกว่านักเรียนชาย

3. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบความแตกต่างที่สำคัญคือ แหล่งเรียนรู้ภายในพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้แหล่งที่เป็นการศึกษาสอบถามครูผู้สอนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องการผู้ดูแลที่ใกล้ชิดในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอนที่สามารถให้คำปรึกษาหรือแก้ไขปัญหาด้านการเรียนหรือส่วนตัวได้ ดังการอภิปรายผลในข้อ 1.1

แหล่งเรียนรู้ภายนอกพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้แหล่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอหงษ์ และมีสถิติ 300 ปีวาทิลฐูเซนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมุ่งในการเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

4. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบความแตกต่างที่สำคัญคือ

แหล่งเรียนรู้ภายในพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.มีการใช้แหล่งห้องสมุดโรงเรียน ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ห้องอินเทอร์เน็ต และสวนพฤกษศาสตร์มากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช.อาจเนื่องจากว่าโรงเรียนสังกัดสพฐ.ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสพฐ.อย่างเต็มที่เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันหลักที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนในพื้นที่บริการจึงทำให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาในบางเรื่องเช่น สถานที่ตั้งมากกว่าโรงเรียนสังกัดสช. ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช.มีการใช้แหล่งห้องแนะแนว และห้องโสตทัศนศึกษามากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนในโรงเรียนสังกัดสช.ที่เรียนในระบบสายสามัญควบคู่กับวิชาทางศาสนาต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้ข้อมูลทางด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านศาสนา และทุนการศึกษาด้านศาสนาในประเทศต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป

แหล่งเรียนรู้ภายนอกพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.มีการใช้แหล่งห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขากงมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช.จะเห็นได้ว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเนื่องจากต้องการนำความรู้ที่ได้มาสนับสนุนในการเรียนในทุกรายวิชาจึงไม่เน้นการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ที่ให้ข้อมูลด้านศาสนา ในขณะที่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช.มีการใช้แหล่งห้องแนะแนว ห้องโสตทัศนศึกษา การปรึกษาสอบถามครูผู้สอน ปรึกษาบิดามารดา ญาติพี่น้อง มัสยิด 300 ปีวาติลยูเซน และหมู่บ้านยะกังมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.เนื่องจากการเรียนในระบบสายสามัญควบคู่กับวิชาศาสนานั้นทำให้ต้องการข้อมูลด้านศาสนานอกเหนือจากข้อมูลด้านวิชาการ นักเรียนจึงเน้นใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีข้อมูลด้านศาสนา ได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้องซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมัสยิด 300 ปีวาติลยูเซนที่มีความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมของศาสนา และหมู่บ้านยะกังเป็นหมู่บ้านที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและเป็นแหล่งแปรรูปอาหารจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้สนใจทั่วไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์)

5. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เพศต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบความแตกต่างที่สำคัญคือ

นักเรียนชายมีการใช้แหล่งแปลงเกษตร และร้านบริการอินเทอร์เน็ตมากกว่านักเรียนเพศหญิง ในขณะที่นักเรียนหญิงมีการใช้แหล่งผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่น และพุทธอุทยานเขางมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งคล้ายกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร สำหรับนักเรียนชายที่ใช้แปลงเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมมากกว่านักเรียนหญิงเนื่องจากเพศชายชอบใช้กำลังทักษะด้านความเคลื่อนไหวและเป็นเพศที่แข็งแรง ส่วนที่นักเรียนหญิงมีการใช้แหล่งพุทธอุทยานเขางมากกว่านักเรียนชายเนื่องจากเป็นแหล่งที่นักเรียนคุ้นเคยจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่จัดเป็นประจำ

6. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนตามเพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเหมือนกับวัตถุประสงค์การใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตร แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบความแตกต่างที่สำคัญคือ

แหล่งเรียนรู้ภายในพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้แหล่งห้องสมุดทัศนศึกษา มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ยังไม่ค่อยคุ้นเคยกับการใช้สื่อทัศนศึกษาประเภทต่าง ๆ เนื่องจากเพิ่งเข้ามาศึกษาในโรงเรียนน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงจำเป็นต้องหาความรู้เพิ่มเติมเพราะในการเรียนยังต้องใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการเรียนอีกหลายครั้ง

แหล่งเรียนรู้ภายนอกพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้แหล่งมัสยิด 300 ปีวัดลฐูเชน และหมู่บ้านยะกังมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้แหล่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา และพุทธอุทยานเขางมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่นักเรียนจะใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสนใจที่จะเรียนรู้ส่วนบุคคลของนักเรียน และสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่สำรวจทำให้ผลการสำรวจพบความหลากหลายในการใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านี้

7. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบความแตกต่างที่สำคัญคือ

แหล่งเรียนรู้ภายในพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.มีการใช้แหล่งแปลงเกษตรมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช. ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ.ต้องเรียนในวิชาเลือกซึ่งเป็นวิชาด้านทักษะอาชีพ เช่น งานอุตสาหกรรม งานเกษตร งานคหกรรม เป็นต้น จึงเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนใช้แปลงเกษตรเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นส่วน

ใหญ่ แตกต่างจากนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช. ที่ต้องเน้นในการเรียนควบคู่ทั้งสายสามัญ และวิทยาศาสตร์อาจจะไม่มีเวลาในการเรียนวิชาทักษะวิชาชีพ

แหล่งเรียนรู้ภายนอกพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ. มีการใช้แหล่ง พระตำหนักทักษิณราชินีเวสต์ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ มากกว่านักเรียนที่ศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสช. เพราะทั้ง 2 แหล่งเป็นสถานที่สำคัญด้านทักษะอาชีพ เกษตรกรรม หัตถกรรม และศิลปวัฒนธรรม และมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปีทำให้ เกษตรกรและคณาจารย์ใช้เป็นสถานที่สำหรับเรียนรู้เพิ่มเติมตามความสนใจของตน ในขณะที่ นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสช. มีการใช้แหล่งห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ การปรึกษาบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และมัสยิด 300 ปีวาติลฐูเซนมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสพฐ. เนื่องจากมีเหตุผลในการใช้เหมือนกับวัตถุประสงค์การใช้เพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่นักเรียนเน้น ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีข้อมูลด้านศาสนาเพราะต้องการข้อมูลด้านศาสนา นอกเหนือจากข้อมูลด้าน วิชาการแล้ว

8. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงแหล่งห้องสมุดวิชาต่าง ๆ เท่านั้นที่ประสบ ปัญหาในระดับมาก ซึ่งปัญหาที่พบได้แก่ การเข้าใช้ไม่สะดวก หนังสือและวารสารมีจำนวนน้อย และ ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้จัดห้องสมุดวิชาต่าง ๆ ไว้เป็นเพียงมุมหนึ่งในห้องพัสดุเท่านั้น ไม่ได้แยกออกมาเป็นห้องต่างหาก เมื่อนักเรียนต้องการเข้า ใช้ห้องสมุดวิชาต่าง ๆ จะต้องมีการขออนุญาตจากครูที่อยู่ในห้องนั้น ๆ เสียก่อน และเมื่อเข้าไปใช้ นักเรียนมักประหม่า กังวลในการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ต่อหน้าครูทำให้นักเรียนไม่สะดวกในการเข้าใช้ ห้องสมุดวิชาดังกล่าว

9. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวม ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประสบปัญหาในระดับมากได้แก่ ห้องสมุดมี หนังสือเก่าไม่ทันสมัย หนังสือมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดประชาชน ประจำจังหวัด ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไม่ได้รับการส่งเสริม อย่างจริงจังจากหน่วยงานที่รับผิดชอบทำให้การดำเนินงานและการบริการของห้องสมุดไม่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้ใช้และชุมชนเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

1.1 ควรมีการสำรวจศึกษาและจัดทำนิตยสารแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดให้มีความเป็นปัจจุบันเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ เช่น สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ นิตยสาร เป็นต้น ให้แก่นักเรียนและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทั้งนี้อาจมีข้อเสนอแนะเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

1.2 ควรปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศและการบริการของห้องสมุดโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ชิดตัวนักเรียนและปลอดภัยมากกว่าแหล่งเรียนรู้อื่นที่อยู่ภายนอกโรงเรียนในสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะต่อห้องสมุดประชาชน

2.1 ควรปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศและการบริการให้มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น การปรับปรุงเว็บไซต์ของห้องสมุดให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ ข้อมูลเป็นปัจจุบัน รวมไปถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

3.1 หน่วยงานในพื้นที่ควรร่วมมือกันในการจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเข้าใช้เพื่อเรียนรู้ของนักเรียนและผู้สนใจทั่วไปตลอดจนอำนวยความสะดวกความปลอดภัยในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเก็บสารสนเทศและข้อมูลที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้โดยให้บริการผ่านเว็บไซต์เพื่อลดข้อจำกัดความไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการศึกษาผลกระทบของการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.2 สำรวจความต้องการการใช้แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2536). การจัดองค์กรและระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียน.

กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.

กรมวิชาการ. (2536). คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์การศาสนา.

----- (2545). คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- (2545ก). สถานที่สำคัญทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงฯ.

----- (2545ข). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ:

กรมวิชาการ กระทรวงฯ.

----- (2545ค). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ

กระทรวงฯ.

----- (2545ง). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ

กระทรวงฯ.

----- (2545จ). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ

กระทรวงฯ.

----- (2545ฉ). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ

กระทรวงฯ.

----- (2545ช). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ

กระทรวงฯ.

----- (2545ซ). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545ฉ). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สุขศึกษาและพลศึกษา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงฯ.

----- (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- (2548). แผนยุทธศาสตร์ปฏิบัติการศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อ
สร้างสันติสุข ปี 2548-2551. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). ข้อมูลท่องเที่ยว 76 จังหวัด. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน
2552, จาก <http://thai.tourismthailand.org/destination-guide/narathiwat-96-1-1.html>

กิ่งแก้ว อารีรักษ์; และคนอื่นๆ. (2548). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย.
กรุงเทพฯ: อัลฟ่า มิเลินเนี่ยม.

คมกริช ทักษิพา. (2540). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน
โรงเรียนที่เข้าร่วมเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

จันทรา อ่อนระหง. (2550). ผลการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อ
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ “บ้านหลวงของเรา”
สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

จิรวาสส์ เรือนพันธ์. (2550). การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชา
ชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิทยาศาสตร์
ศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

จิรศักดิ์ จินพุท. (2549). ศึกษาสภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้ของครูและนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของ
โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์. กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

จรีพร กาญจนการุณ. (2550, เมษายน-มิถุนายน). วัดบางกระดี แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของ
ชุมชนมอญบ้านบางกระดี. วารสารวิชาการ. 10(2): 58-62.

ชัยวัฒน์ รัตนรุ่งโรจน์. (2546). สถานภาพการใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. (2552). 5 ปีกับผลสะท้อนจาก 111 ชีวิตครูเช่นไฟใต้. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2552, จาก <http://www.siamrath.co.th/uifont/Articledetail.aspx?nid=3439&acid=3439>
- ชูศักดิ์วิชญ์ แสนปัญญา. (2546, กันยายน). ห้องสมุด:แหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารไม่ควรลืมในการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ. 6(3): 42-46.
- ณิชนันท์ พลเวียงพล. (2543). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนนุตรพิทยานุกุล จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ดำริ บุญชู. (2548, มกราคม-มีนาคม). การใช้ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ. 8(1): 28-29.
- ทิวา เครือภู. (2549). คู่มือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญญา ศรีวิวัฒน์. (2548). ผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล ดันธสุเรศรัฐ. (2544). แหล่งวิทยาการในชุมชน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 1. นนทบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทยา จินามา. (2549). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเล่าเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- นิวัติ อรรถพลยุคล. (2536). การวิเคราะห์แหล่งความรู้หมู่บ้านดีเด่นในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์. (2544, ธันวาคม). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็กมิได้สร้างเพื่อใคร. วารสารวิชาการ. 4(12): 27-28. ถ่ายเอกสาร.
- ประทุม สอสะอาด. (2547). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและวิธีสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- ประเวทย์ งามวิเศษ. (2547). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
ประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ประสพสุข ปราชาญาติ. (2545). ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดมูลนิธิกระเชนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์. กศ.ม.
(เทคโนโลยีทางการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ประหยัด ทองมาก. (2526, ตุลาคม – พฤศจิกายน). การพัฒนาเด็ก. วารสารแนะแนว
18(89): 7-13.
- ปอเนาะ. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2550, จาก [http://www.thaisnews.com/prdnews/
k_south/4.html](http://www.thaisnews.com/prdnews/k_south/4.html)
- ปัทมา อินทร์วิมล. (2552). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ ศรีสมหวัง. (2549). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต
สาระเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สังคมศึกษา).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ สมเจียงใต้. (2547). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม เรื่องภูมิศาสตร์ภูเวียงโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาแกน้อย อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณงาม แยมบุญเรือง. (2546, มีนาคม). ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เฉลิม
พระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรง
เจริญพระชนมายุ 48 พรรษา. วารสารวิชาการ. 6(3): 18-19.
- พะยอม ยุวะสุต. (2541). การใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย ในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- พีรยา คงเครือ. (2545). การศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขต
เทศบาลเมืองศรีสะเกษ. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา).
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ไพโรจน์ ขวัญคง; และ สุตรัก แก้วระงับ. (2546). การศึกษาผลการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม. ปัตตานี: โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม.
- มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน. (2552). สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2552, จาก <http://kruthailand.net/forum/index.php?topic=16.0>.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3): 8-10.
- วิเชียร วงศ์คำจันทร์. (2550). แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2550, จาก <http://school.obec.go.th/bankudchiangmee/vicakan3.htm>.
- วิลาสินี เทพวงศ์. (2547). การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐานเชียงราย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิศิษฐ์ พชรวิทย์. (2546). การใช้อินเทอร์เน็ตของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์; และ ดารณี คำวังนัง. (2545). แหล่งการเรียนรู้: เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ และหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เมธิพิสส์.
- ศูนย์ข่าวชายแดนใต้. (2550). ปัญหาชายแดนภาคใต้: จุดกำเนิดและแนวทางแก้ไข. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2550, จาก <http://www.stbnews.net/th/index.php>
- ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2552). รูปแบบสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.coad3.org/coad3-inspec12>
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2552). ข้อมูลทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2552, จาก <http://www.pikunthong.com/index.html>.
- ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. (2550). ห้องสมุดประชาชนจังหวัดนราธิวาส. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2550, จาก <http://dnfe5.nfe.go.th/list/narathivas.html>.
- สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง. (2535). รายงานการศึกษาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สมเกียรติ สงฆ์สังวร. (2547). แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้า. นครราชสีมา: ศูนย์วิทยบริการโรงเรียนโชคชัยสามัคคี.
- สมจิต พรหมเทพ. (2542). ห้องสมุดโรงเรียน. เชียงใหม่: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2552). มาตรฐานห้องสมุดประชาชนพ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2552, จาก <http://www.tla.or.th/standard.htm>.

- สมาธิ พินิจกิจ. (2547). การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สุรินทร์: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุรินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน ถนอมเกียรติ. (2541). การใช้ห้องสมุดและแหล่งสารนิเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยี
ทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ.
กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน. (2540, เมษายน). มุลนิธิชัยพัฒนา. 6(3): 33.
- สามารถ รอดสำราญ. (2546). การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2553). สนง.วัฒนธรรมนราธิวาสประเมินร้านเกมในพื้นที่ ตาม
โครงการ “ร้านเกมสีขาว เพื่อเยาวชน”. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2553, จาก
http://thainews.prd.go.th/previewnews.php?tb=NEWS&m_newsid=255210280168
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1. (2552). ข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ
9 พฤศจิกายน 2552, จาก <http://www.nara1.org/main/2009>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ
ชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). กระบวนการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ใน
ชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549): ฉบับสรุป. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. (2552). ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนราธิวาส. สืบค้นเมื่อ
18 พฤศจิกายน 2552, จาก <http://www.narathiwat.go.th>
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2551). การศึกษากับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้.
สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://edsouth.obec.go.th/edusouth.php>.
- สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551?). การพัฒนา
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้
ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2548, กันยายน-ธันวาคม). แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา. รุสะมิแล.
6(3): 32-42.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2547, มกราคม-ธันวาคม). ศูนย์สื่อการศึกษา: แหล่งการเรียนรู้ที่ไม่
ควรมองข้าม. วารสารศึกษาศาสตร์. 4(1): 21-32.

- Castellani, John D. (2000, May). Strategies for Integrating The Internet Into Classrooms for High School Students with Emotional and Learning Disabilities. *Intervention in School and Clinic*. 35(5): 297-305.
- Goodwin, Jennifer S. (2003, April). *Urban Students' Experiences with Advisory: A Case Study*. Dissertation, Ed.D. New York: Columbia University Teachers College.
- Indriyanto, B. (1992, April). *The Relative Contribution of Home and Community Resources to Primary Student Achievement in Indonesia (Home Resources)*. Dissertation, Ph.D. (Education). New York: State University of New York.
- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Darlyn M. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 3: 607-610.
- Nichols, Mark. (1971, February). Community Resources for School. *Encyclopedia of Education*. 2: 341-347.
- Subrahmanyam, Kaveri; et al. (2000, Fall/Winter). The Impact of Home Computer Use on Children's Activities and Development. *Children and Computer Technology*. 10(2): 123-144.
- Wittich, Walter Armo; & Schuller, Charles Francis. (1962). *Audio Visual Materials*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

แบบสอบถามเรื่อง
การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้และปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น ขอให้ท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ดำเนินไปด้วยความถูกต้อง

2. แบบสอบถามมี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

3. คำศัพท์อธิบายศัพท์ที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.1 แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย โดยจำแนกแหล่งเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

3.2 วัตถุประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในปีการศึกษา 2552 ซึ่งแบ่งวัตถุประสงค์ ได้ 2 ประการ ดังนี้

3.2.1 เพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร หมายถึง การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ

3.2.2 เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม หมายถึง การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมตามความสนใจของนักเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง เหตุขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ของนักเรียนในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่งอาจมีความแตกต่างกัน

แบบสอบถามเรื่อง
การใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ

- () ชาย
- () หญิง

2. ระดับชั้นเรียน

- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

3.1 การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนนักเรียนประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ในระดับใด

เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ช่องทางซ้ายมือระดับของปัญหาที่พบหรือตามความคิดเห็นของนักเรียน

ระดับมากที่สุด หมายถึง เป็นปัญหาทุกครั้งที่ใช้ หรือมีปัญหามากที่สุด
 ระดับมาก หมายถึง เป็นปัญหาย่อยครั้งที่ใช้ หรือมีปัญหามาก
 ระดับปานกลาง หมายถึง เป็นปัญหายังเป็นครั้งคราว หรือมีปัญหามานกลาง
 ระดับน้อย หมายถึง แทบไม่เจอปัญหาเลย หรือมีปัญหาน้อยมาก
 ระดับน้อยที่สุด หมายถึง ไม่เป็นปัญหา หรือมีปัญหาน้อยที่สุด

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ห้องสมุดโรงเรียน					
<u>อาคาร สถานที่ ครุภัณฑ์</u>					
1.1 อยู่ห่างจากอาคารเรียน หรืออยู่บนชั้นสูงของอาคาร.....					
1.2 พื้นที่ตั้งแคบ.....					
1.3 แสงสว่างไม่เพียงพอ.....					
1.4 การจัดสถานที่ไม่น่าใช้ เช่น รกรุงรัง สกปรก ไม่เป็นระเบียบ อับทึบ เป็นต้น.....					
1.5 โต๊ะที่นั่งไม่เพียงพอ.....					
1.6 คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ หรือทันสมัย.....					
<u>ทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ซีดีรอม ฯลฯ</u>					
1.7 มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ.....					
1.8 เก่า ไม่ทันสมัย.....					
1.9 เนื้อหาไม่ตรงกับที่ต้องการอ่าน.....					
<u>การบริการ</u>					
1.10 การยืมคืนหนังสือ.....					
1.11 กิจกรรมห้องสมุด.....					
1.12 เวลาเปิด-ปิดให้บริการในชั่วโมงเรียน.....					
<u>บุคลากร</u>					
1.13 มีน้อย ไม่เพียงพอในการให้บริการ.....					
1.14 ไม่กระตือรือร้นที่จะให้บริการ.....					

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ					
2.1 ไม่สะดวกเข้าใช้ เช่น เป็นห้องพัสดุ.....					
2.2 หนังสือและวารสารมีจำนวนน้อย.....					
2.3 ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ.....					
3. ห้องแนะแนว					
3.1 อาจารย์ไม่อยู่ประจำห้อง.....					
3.2 อาจารย์แนะแนวมีย่านน้อย.....					
3.3 ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ.....					
4. ห้องกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ห้องโสตทัศนศึกษา และห้องบริการอินเทอร์เน็ต					
4.1 อุปกรณ์ไม่เพียงพอ เก้าอี้หรือขาด.....					
4.2 ใช้ได้เฉพาะชั่วโมงเรียน.....					
4.3 บริการไม่ประทับใจ เช่น เจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่แนะนำการใช้งาน เป็นต้น					
5. สวนพฤกษศาสตร์ และแปลงเกษตร					
5.1 สภาพรกรไม่เป็นระเบียบขาดการดูแล.....					
5.2 ไม่มีป้ายบอกชื่อพืชพรรณหรือคำอธิบาย.....					
5.3 ไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่น่าสนใจ.....					
6. ครูผู้สอน					
6.1 ครูไม่มีเวลาว่างให้คำแนะนำ/ปรึกษา.....					
6.2 ครูเข้มงวด ไม่เป็นกันเอง.....					
6.3 ความไม่เข้าใจภาษาไทย.....					

3.2 การใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ ในระดับใด

เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ช่องทางซ้ายมือระดับของปัญหาที่พบหรือตามความคิดเห็นของนักเรียน

- ระดับมากที่สุด หมายถึง เป็นปัญหาทุกครั้งที่ใช้ หรือมีปัญหามากที่สุด
 ระดับมาก หมายถึง เป็นปัญหาย่อยครั้งที่ใช้ หรือมีปัญหามาก
 ระดับปานกลาง หมายถึง เป็นปัญหาบ้างเป็นครั้งคราว หรือมีปัญหามาก
 ระดับน้อย หมายถึง แทบไม่เจอปัญหาเลย หรือมีปัญหาน้อยมาก
 ระดับน้อยที่สุด หมายถึง ไม่เป็นปัญหา หรือมีปัญหาน้อยที่สุด

แหล่งเรียนรู้	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด, ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน					
1.1 หนังสือจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ.....					
1.2 หนังสือเก่า ไม่ทันสมัย.....					
1.3 ต้องเสียค่าสมาชิกในการเข้าใช้.....					
1.4 การบริการไม่ดี เช่น สถานที่ไม่เหมาะสม บุคลากรไม่มีอัธยาศัย เป็นต้น.....					
1.5 ไม่สะดวกในการเดินทาง เช่น อยู่ห่างไกล เป็นต้น.....					
1.6 ไม่รู้จัก.....					
2. บุคคล ได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง และผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น					
2.1 มีความรู้หรือให้ข้อมูลได้ไม่เพียงพอ.....					
2.2 ไม่มีเวลาให้ซักถาม.....					
2.3 ไม่สะดวกในการเดินทางไปพบ เช่น อยู่ ห่างไกล เป็นต้น.....					
2.4 ไม่รู้จักว่าใครคือผู้เชี่ยวชาญด้านใด.....					
3. อินเทอร์เน็ต ได้แก่ อินเทอร์เน็ตที่บ้าน และร้านบริการอินเทอร์เน็ต					
3.1 เครื่องคอมพิวเตอร์ช้าต้งบ่อย.....					
3.2 ความเร็วอินเทอร์เน็ตต่ำมาก.....					
3.3 ค่าบริการอินเทอร์เน็ตแพง.....					

แหล่งเรียนรู้	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. สถานที่สำคัญ ได้แก่ พระตำหนักทักษิณราช นิเวศน์, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา, พุทธ อุทยานเขากง, และ มัสยิด 300 ปี วาติลฮูเซน 4.1 ไม่มีข้อมูลที่ต้องการ..... 4.2 ไม่สะดวกในการเดินทาง เช่น อยู่ห่างไกล เป็นต้น..... 4.3 ต้องเสียค่าบริการในการเข้าใช้..... 4.4 ไม่รู้จัก.....					
5. หมู่บ้านหัตถกรรม ได้แก่ หมู่บ้านหัตถกรรม บ้านทอน และ หมู่บ้านยะกัง 5.1 ไม่มีข้อมูลที่ต้องการ..... 5.2 ไม่สะดวกในการเดินทาง เช่น อยู่ ห่างไกล เป็นต้น..... 5.3 ต้องเสียค่าบริการในการเข้าใช้..... 5.4 ไม่รู้จัก.....					

ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิตินันท์ สุวรรณเรือง
วันเดือนปีเกิด	28 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด	อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	22/9 ซ.อดุลตานนท์ 6 ต.บางนาค อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูผู้สอน (พนักงานราชการ)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านสะปอม ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนนราธิวาส
พ.ศ. 2547	สส.บ. (สารสนเทศศึกษา) จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
พ.ศ. 2553	ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ